

CHUNILAL GANDHI VIDYABHAVAN
SURAT.

Manuscripts Library

32 P.B.

Coll. No. 875

Title Gitartha-bodhini

CHUNILAL GANDHI VIDYABHAVAN, SURAT

Shastri Dinmanishankar Pustak-Bhandara

No. : 675 Subject : Puranic lit.

Title : Gītārtha - bodhinī

Author : Vāmana Scribe : —

Date of the work : — Date of the Ms. : —

Place of the work : — Place of the Ms. : —

Size : 9.3" by 6.3" Extent : 34 foll.

Language : Marathi Script : Devanāgarī

Remarks : —

श्रीगणेशायनमः ॥ ॥ वामन ॥ ॥ योगियांतहि सर्वांत जो भजे भक्तिने म
 ला ॥ तो थोरषष्टाध्यायांती भगवान् बोलिला स्वये ॥ १ ॥ योगी होऊनियां कैसा भक्त हें
 अर्जुना प्रति ॥ सांगतो सप्तमाध्यायीं प्रसंगें ज्ञान भक्ति ही ॥ २ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥
 श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ मय्यासक्तमनाः पार्थ योगं युंजन्मदाश्रयः ॥ अ
 संशयं समग्रं मां यथा ज्ञास्यसि तच्छृणु ॥ १ ॥ ॥ सम ॥ ॥ स प्रेममनम
 दूषीं योगाभ्यासीं मदाश्रित ॥ सर्वत्वं जाणसीं माते जसे ते स्पष्ट आइक ॥ १ ॥ ॥
 आर्या ॥ ॥ माझी आसक्ति मनीं मदाश्रयें योग करुनि निर्वाण ॥ निश्चित स
 मग्र माते जाणसितें ऐक सांगतो जाण ॥ १ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ मेरो हि कर आस
 ते मोहि सों चित्तराव ॥ जाते निःसंदेह सब मोते सकल मम भाव ॥ १ ॥ ॥ ओवी ॥
 अर्जुना अवधारी ॥ मन माझे ठावी वेचोनि योग करी ॥ तुझे संशय नासती लज्या
 परा ॥ तें सांगेन आतां ॥ १ ॥ ॥ अभंग ॥ ॥ दारकानाथ बोले ॥ पार्था ऐकिलें
 पाहिजे ॥ १ ॥ स प्रेममनमदूषीं ॥ जो निक्षेपी भावाळु ॥ २ ॥ मदाश्रित योगाभ्यासी ॥
 अहर्निशी अखंड ॥ ३ ॥ सर्वज्ञत्वं जाणमाते ॥ स्फुट ऐकतो तु कथा ॥ ४ ॥ १ ॥

श्लोक ॥ ॥ ज्ञानं ते हं सविज्ञानमिदं वक्ष्याम्यशेषतः ॥ यत्ज्ञात्वानेह भू-
 योऽन्यज्ज्ञातव्यमवशिष्यते ॥ २ ॥ सम ॥ विज्ञाने सितुतं ज्ञानहं मीनिः शेष
 सांगतो ॥ जें जाणोनि पुन्हा येथें जाणणें तें उरेचिना ॥ २ ॥ आ ॥ विज्ञानज्ञानतुला
 कथितो सा कल्यवदति जेशिष्ट ॥ ज्यातें जाणोनि पुन्हा जाणायाचें हि नुरवि अवशिष्ट
 २ ॥ दोहरा ॥ ग्यान और विज्ञान सो तो सो क हत परवान ॥ जाके ज्ञाने ज्ञान वो क छुनर
 हत है जान ॥ २ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ ज्ञानविज्ञान सहित ॥ तुज सांगेन समस्त ॥
 जें गजाणित लियानिश्चित ॥ जाणणें न उरे ॥ २ ॥ ॥ अभंग ॥ विज्ञानें सीतुतें
 ज्ञान ॥ मी संपूर्ण सांगतो ॥ जें जाणोनि पुन्हा येथें ॥ जाणणें तें नुरेची ॥ २ ॥ ऐसी नव
 लीक बोली ॥ तुका चाली निवेदी ॥ ३ ॥ २ ॥ ॥ श्लोक ॥ मनुष्याणां सहस्रेषु क-
 श्चिद्यतति सिद्धये ॥ यततामपि सिद्धानां कश्चिन्मां वेत्ति तत्त्वतः ॥ ३ ॥
 सम ॥ ॥ मनुष्यांच्या सहस्रांत मोक्षयतीं नरकचित् ॥ यत्ने हि सिद्ध जेत्यांत जा-
 णें तत्त्व असा कचित् ॥ ३ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ मनुष्यांचा हि सहस्रां विरळा क-
 रियल सिद्धिचा सत्वे ॥ यत्न हि कर्त्या सिद्धामाजी विरळाचि जाणतो तत्वे ॥ ३ ॥ ॥

दोहरा ॥ ॥ जतन करत हें सिद्ध को एक हजार नमें मान ॥ तिन मों जु को उलहे बह-
 तल स्वतमहिमान ॥ ३ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ मनुष्यांचिया सहस्रां मध्ये ॥ सिद्धी
 तें पावती येरवादे ॥ ऐसिया सिद्ध सहस्रां मध्ये ॥ मज जाणो येरवादा ॥ ३ ॥ ॥
 अभंग ॥ ॥ मनुष्यांचिया सहस्रांत ॥ नरकचित प्रयती ॥ १ ॥ याही मोक्षय-
 तीं जाण ॥ जाणेरुणत त्याची ॥ २ ॥ तो विरळामज वादे ॥ तुक्या भेदे सोयरे ॥ ३ ॥
 ॥ ३ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ भूमिरापो न लोवायुः खं मनो बुद्धिरेव च ॥ अ-
 हंकार इतीयं मेभिन्ना प्रकृतिरष्टधा ॥ ४ ॥ ॥ सम ॥ ॥ पंचभूतें बुद्धि-
 मन अहंकार हि आठवा ॥ माझी प्रकृति हे ऐसी अष्टधा भेद पावली ॥ ४ ॥ ॥
 आर्या ॥ ॥ क्षितिजळते जस मीरण जाणिक आकाश ही अविच्छिन्न ॥ मन बु-
 धि अहंकार प्रकृति अशी जाण अष्टधा भिन्न ॥ ४ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ भूमिनी र-
 पावक पवन अंबर मन बुद्धिमान ॥ अहंकार ये आठ हि माया भेद न जान ॥ ४ ॥ ॥
 ओवी ॥ ॥ पंचभूतें मन बुद्धि येष्ठ ॥ ऐसी हीं अहंकार आठ ॥ ऐसी प्रकृती जु-
 नाह ॥ असे वेगळाली ॥ ४ ॥ ॥ अभंग ॥ ॥ पंचभूतें बुद्धी मन ॥ अहं आ

ठवाला गुन ॥ वागवीत वपुस्यंदन ॥ कर्म ज्यास सारथी ॥ १ ॥ तेवो दिल तिकडेची ॥
 चाली पडली रथाची ॥ यास्तव भीषण भोगाची ॥ तेवा जटक्षणी कर ॥ अष्टधा प्र-
 कृती भेदली से ॥ माझी मजची सायासे ॥ जाली उत्पन्न कैसे ॥ चराचर व्हावे हे ॥ ३
 तुका ह्मणे कली देवे ॥ तीस कवणें वारावे ॥ वारिली चाला भपावे ॥ किंवा हानी उद-
 डा ॥ ४ ॥ ४ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ अपरं यमितस्त्वन्यां प्रकृतिं विद्धि
 मे पराम् ॥ जीवभूतां महाबाहो ययेदं धार्यते जगत् ॥ ५ ॥ ॥ सम-
 अपराकार्यरूपा हे मूळ प्रकृति ते परा ॥ चिदंशें जीव जे जाली जाणिजे ते जिणें जग
 ५ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ जीवस्वरूप दुसरी प्रकृति परम जाण सांगतो तुजगा ॥ तूं
 ऐक महाबाहो धरिती जे वास दास ते मजगा ॥ ५ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ माया
 मेरी एकच हजिन जित्यो संडु-सार ॥ साचि मन मे मानिले जीवरूप निरधार ॥ ५ ॥
 ओवी ॥ ॥ यांही हुनी आणीक असे प्रकृति ॥ जीवभूता ते महाबाहो धरिती
 उत्पत्ती प्रलय स्थिती ॥ तया माजी ॥ ५ ॥ ॥ अभंग ॥ ॥ येथें अपरकारण
 करूं पाहे जो आपण ॥ मूळ प्रकृती संपूर्ण ॥ महाज्ञानी बोलती ॥ १ ॥ परावाचा प

गी-

रामाया ॥ बुझे मानसी सरवया ॥ परात्पर आपणीया ॥ पै ह्मणती तोरु जाण ॥ २ ॥ आ-
 तां जीव जे चिदंश ॥ जाले ज्याच्या उद्देश ॥ जाणिजे हे जगदीश ॥ तुका ह्मणे बोलिला
 ॥ ३ ॥ ५ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ एतद्योनीनि भूतानि सर्वाणीत्युपधारय ॥ अहं-
 कृत्स्नस्य जगतः प्रभवः प्रलयस्तथा ॥ ६ ॥ ॥ सम- ॥ ॥ ईपासूनी च हीं भू-
 ते मूळ चिच्छक्ति जाणही ॥ उत्पत्ति प्रलय स्थान सर्वांचा जाण मी तसा ॥ ६ ॥ ॥
 आर्या ॥ ॥ प्रकृतीपासुनि भूते सर्व हि होता तिहाचि निर्धार ॥ परिमी सकळ-
 जगाचा उत्पत्ति स्थिति लयांसि आधार ॥ ६ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ माया ते उलहे स-
 व जीव यहा दाय ॥ होउ पजावत जग सब नास करे चित्ताय ॥ ६ ॥ ॥ ओवी ॥
 सर्वभूतांची योनी ॥ वर्तेत या अधिष्ठात्री ॥ सती जाली मजपासुनी ॥ सर्वांचे उत्पत्ति
 प्रलय स्थान मी असे ॥ ६ ॥ ॥ अभंग ॥ ॥ ईपासूनी होतीं भूते ॥ मूळ चिच्छ-
 की जाणते ॥ बहु जाणती जाणते ॥ गोष्टीन से द्वांकीली ॥ १ ॥ आतां उत्पत्ती कीं लय
 स्थान निर्मळ मी होय ॥ आहे सर्वांचा प्रलय ॥ तुज असे बहु मुखें ॥ २ ॥ मी गाते सा-
 ची जाणजे ॥ वेदादिका आक्षेपिजे ॥ तुका ह्मणे हे घेईजे ॥ निजपदरीं अर्थासीं ॥ ३

अ-
७

॥६॥ ॥श्लोक॥ ॥मत्तःपरतरंनान्यत्किंचिदस्तिधनंजय॥मयिसर्व
 मिदंप्रोतंसूत्रेमणिगणाइव॥७॥ ॥सम०॥ ॥धनंजयानसेकांहीमज
 हुनिपलीकडे॥बोविलेमजमध्येहेंविश्वसूत्रींजसेमणी॥७॥ ॥आर्या॥ ॥
 मजहुनिअन्यनिराळेंनाहीदुसरेधनंजयाकांहीं॥माझेठायींप्रथिलेंसर्वहिसू
 त्रींमण्यापरीपांही॥७॥ ॥दोहरा॥ ॥अर्जुनमोतेनापरेऔरवानयदजान
 ॥जोमनिपोहोसूतमेंमोमेंमोहोमान॥७॥ ॥ओवी॥ ॥मजपरतेंकांहीं॥
 अर्जुनादुसरेनाहीं॥मीचअवघेंठायीं॥जेसासूत्रींमणिपदींतनु॥७॥ ॥
 अभंग॥ ॥धनंजययाधरेचा॥घेतूंधनंजयनामाचा॥त्यासीह्मणेयाद-
 वाचा॥राजाआपणहोयजो॥१॥नसेकांहींमजहूनी॥पैलीकडेपाकशामनी
 मजमाझारीहोउनी॥हेंदेविलेंविश्वरें॥सूत्रींमणीयेकहेम॥अळंकाराचेंदिना
 म॥पाणीकल्लोळहेंसम॥तुकावर्मनिवेदी॥३॥ ॥श्लोक॥ ॥रसोऽहम
 प्रकौंतेयप्रभाऽस्मिशशिसूर्ययोः॥प्रणवःसर्ववेदेषुशब्दःस्वैपोरुषं
 नृषु॥८॥ ॥सम०॥ ॥जळींविभूतिरसमीचंद्रसूर्यांतमीप्रभा॥वेदींप्रण

गी०

वमीशब्दनभींपौरुषमीनरीं॥८॥ ॥आर्या॥ ॥रविचंद्रांतद्युतिमीसर्वावे-
 दांतमीचओंकार॥उदकींरसशब्दनभींपुरुषांतहिमीचपौरुषाकार॥८॥ ॥
 दोहरा॥ ॥चंद्रसूरजकिकीरणहूंजलरसमोकोमान॥वेदनमेंमोहोप्रणवपो-
 रुषशब्दवरवान॥८॥ ॥ओवी॥ ॥सर्वरसाचीगोडी॥चंद्रसूर्यमाझीप्रो-
 टी॥पुरुषांपुरुषत्वाचीगाढी॥ओंकारतोवेदींजाणमी॥८॥ ॥अभंग॥
 यापृथ्वीचापुण्यगंधु॥तोमीह्मणेदीनबंधु॥जळींविभूतीप्रसिद्ध॥रसमी-
 चकोंतेया॥१॥तेंवींचंद्रआणिसूर्यांत॥आहेमाझीप्रभादीप्त॥प्रणवशब्द
 मीवेदांत॥उघडघेईअनुभवें॥२॥नभींविषयशब्दाचा॥तोमीकैवारीदा-
 साचा॥नरींअर्थपुरुषार्थाचा॥वीर्यमानमीचगा॥३॥ऐसामाझाप्रादुर्भाव॥
 पुढेंसांगूअनुभवो॥पुण्यगंधपृथ्वीचाहो॥भूलवर्णाह्मणेतुका॥४॥८॥ ॥
 ॥श्लोक॥ ॥पुण्योगधःपृथिव्यांचतेजश्चास्मिन्विभावसो॥जीवनंस-
 र्वभूतेषुतपश्चास्मितपस्विषु॥९॥ ॥सम०॥ ॥पृथ्वींतमीपुण्यगंधते-
 जतेंमीहुताशनीं॥जीवनप्राणिमात्रांततपमीतापसांमध्ये॥९॥ ॥आर्या॥ ॥

अ०
७

मीभूतपुण्यगंधहिमीज्ज्वलितविभावसूततेजअसे॥ तपसीतपस्वियांतहिजीव
नभूतांतजाणमीचअसे॥६॥ ॥दोहरा॥ ॥गंधनुहोंहिभूममेंहोपावकमेते
ज॥जीवनकोंजीवहोंतपसीतपलखिजेजु॥९॥ ॥ओवी॥ ॥मीपृथ्वीचा
गंधविषय॥अग्नींतजठराग्नीमीहोय॥जीवांचाजीवनठांय॥तापसीयांतप
मी॥९॥ ॥अभंग॥ ॥आतांपंचपावकांत॥आहेज्योत्स्नामीचजोत॥जी
वनजेप्राणियांत॥पैंगामीचनंदतो॥१॥ तपतापशामाझारी॥आहेह्मणतुका
सारी॥तरींधाकचराचरी॥पैलागतोतयांचा॥२॥ नाहींशस्त्रअस्त्रसेना॥ना
हींमेळविलेंधना॥तरींधाकतपोधना॥देमुतिइंद्राविधीसी॥३॥ तुकाह्मणेना
मज्याचें॥ऐकिल्यायमकाळाचें॥तदयफुटेमगजीवाचें॥कायसांगूमाहात्म्य॥
४॥९॥ ॥श्लोक॥ ॥बीजंमांसर्वभूतानांविधिपार्थसनातनम्॥बुद्धि
बुद्धिमतामस्मि तेजस्तेजस्विनामहम्॥१०॥ ॥सम०॥ ॥भूतैर्मिथ्यां
बुमीसूर्यअसेतद्बीजनित्यमी॥बुद्धिमंतांतमीबुद्धीतेजस्तेजस्वियांतमी॥१०॥
आर्या॥ ॥बुद्धिस्तुबुद्धांतचिमीभूताचेंबीजजेसनातनमी॥तेजहितेजस्व्यां

दोरु॥गुणसर्पापेलथोरु॥झाकीउघडीबाजारु॥तैसेंनव्हेगारुड॥२॥उघडेंये
तेंअनुभवा॥बाळतारुण्यप्रभावा॥वृद्धपणीहीविसांवा॥तुकाह्मणेविसरले
॥१३॥ ॥श्लोक॥ ॥दैवीत्येषागुणमयीमममायादुरत्यया॥मामेव
येप्रपद्यंतेमायामेतांतरंतिते॥१४॥ ॥सम०॥ ॥मीदेवमाझीचिगुणा
हेमायातरवेनजे॥मातेचिजेभजतितेमायेतेंतरतांतिया॥१४॥ ॥आर्या
दैवीहीचिगुणमयीमाझीमायाजगांतदुस्तरती॥येतीशरणमलाजेत्यांचीमाया
समूळनिस्तरती॥१४॥ ॥दोहरा॥ ॥मेरीमायागुणमयीदुःसहतरेंनजा
य॥आवेकोइजोमोशरणसोउतरतकरवभाय॥१४॥ ॥ओवी॥ ॥माझी
मायाहेचिगुण॥त्यजावयाअशक्यजाण॥जेकरितीमाझेभजन॥मममाये
तेंतेतरती॥१४॥ ॥अभंग॥ ॥मीदेवमाझीहेचिगुणवेणीहे॥नंदिनी
संदेहेअसंभाव्य॥१॥नतरवेकांहांउपावचीनाहीं॥मातेभजेतोहीतरुंशके॥
२॥माझीयानामाचीसांगडफुकाची॥मगयामायेचीसत्ताराहे॥३॥तुकाह्मणे
मातेबोलिलाअनंत॥उतरलेसंतसंख्यानसे॥४॥१४॥ ॥श्लोक॥ ॥

मीभूतपुण्यगंधिमीज्वलितविभावसूततेजअसे॥ तपमीतपस्वियांतदिजीव
नभूतांतजाणमीचअसे॥६॥ ॥दोहरा॥ ॥गंधजुहोंदिभूममेंहोपावकमेंते
ज॥जीवनकोंजीवहोंतपसीतपलखिजेजु॥१॥ ॥ओवी॥ ॥मीपृथ्वीचा
गंधविषय॥अग्नींतजठराग्नीमीहोय॥जीवांचाजीवनठांय॥तापसीयांतप
मी॥१॥ ॥अभंग॥ ॥आतांपंचपावकांत॥आहेज्योत्स्नामीचजोत॥जी
वनजेप्राणियांत॥पेंगामीचनंदतो॥१॥ तपतापशामाझारीं॥आहेह्मणतुका
सारी॥तरींधाकचराचरीं॥पेंलागतोतयांचा॥२॥ नाहींशस्त्रअस्त्रसेना॥ना
हींमेळविलेंधना॥तरींधाकतपोधना॥देमुतिइंद्राविधीसीं॥३॥तुकाह्मणेना
मज्याचें॥ऐकिल्यायमकाळाचें॥तदयफुटेमगजीवाचें॥कायसांगूंमाहात्म्य॥
४॥१॥ ॥श्लोक॥ ॥बीजंमांसर्वभूतानांविधिपार्थसनातनम्॥बुद्धि
बुद्धिमतामस्मितेजस्तेजस्विनामहम्॥१०॥ ॥सम०॥ ॥भूतेंमिथ्यां
बुमीसूर्यअसेतद्बीजनित्यमी॥बुद्धिमंतांतमीबुद्धीतेजस्तेजस्वियांतमी॥१०॥
आर्या॥ ॥बुद्धिस्बुद्धांतचिमीभूताचेंबीजजेसनातनमी॥तेजहितेजस्व्यां

तमीहेजाणोनियांसनातनमी॥१०॥ ॥दोहरा॥ ॥सबजीवनकोंबीजहोमो
कोंजानिजलेह॥बुद्धिवंतमेबुद्धिहोंसबतेजनकोगेह॥१०॥ ॥ओवी॥ ॥
सर्वभूतांचेंबीजमीहोउन॥सर्ववर्तणुकमजपासून॥बुद्धिवंताचीबुद्धिआदि
करून॥तेजस्वियांचेंतेजमी॥१०॥ ॥अभंग॥ ॥सर्वभूतांमध्येबीज॥तो
मीह्मणेलक्ष्मीनीज॥विधीपुरातनअज॥पार्थाप्रगटीतुजपुढें॥१॥भूतेंमिथ्या
मृगजळ॥मीदीनकरसर्वकाळ॥नव्हेऐश्वर्यविकळ॥रतिमात्रफाल्गुन॥२॥
असेतद्बीजनित्यमी॥बुद्धिमंतांतबुद्धिमी॥तेजतेजस्वियांतमी॥तुकाह्मणेह
रिवदे॥३॥१०॥ ॥श्लोक॥ ॥बलंबलवतांचाहंकामरागविवर्जित
म्॥धर्माविरुद्धोभूतेषुकामोऽस्मिभरतर्षभ॥११॥ ॥सम०॥ ॥बल
वंतांतबलमीकामरागविवर्जित॥नधर्मासींजोविरुद्धकामहीतोविभूतिमी॥११॥
॥आर्या॥ ॥बलहीबलवंतांचेंपार्थाजेकामरागवर्जितमी॥धर्माविरुद्धकां
हींभूतांमीजोननेतअंधतमी॥११॥ ॥दोहरा॥ ॥बलवंतनकोबळजुहोंका
मरागतिननाही॥कामरूपयेहिजुहोपरमबसेमोमाहि॥११॥ ॥ओवी॥

बळवंताचेजेबळ॥ कामरागविवर्जितसकळ॥ धर्माविरुद्धभूतामीकेबळ॥ का
 मतोमीचजाण॥११॥ ॥अभंग॥ ॥बळवंतामाजीबळ॥ तोमीचोलेमेघनी
 ळ॥ कामरागहीनचळ॥ नातुडेतेनित्यमी॥१॥ विरुद्धनधर्मासीं॥ कामतोमीगु
 णरासी॥ याचिलागीं पुण्यरासी॥ पैवेचती असंख्य॥२॥ अरेपार्थाधनुर्धरा॥
 चराचराचापसारा॥ वागवीतोसदयोदरा॥ तुकाह्मणेअनुभवे॥३॥ ११॥ ॥
 श्लोक॥ ॥येचैव सात्विकाभावाराजसास्तामसाश्चये॥ मत्तएवेतिता
 न्विद्धिनत्वहंतैषुतेमयि॥१२॥ ॥सम०॥ ॥आतांसत्वादिजेभावतेमि
 थ्यासर्पदोरमी॥ कींमीरज्जुनत्यासर्पीमजरज्जुंतसर्पतो॥१२॥ ॥आर्या
 सात्विकराजसतामसमजपासूनियांचभावहेसारे॥ त्यामाजीमीनवसेमजमा
 जीअसतिभावहेसारे॥१२॥ ॥दोहरा॥ ॥सात्विकराजसतामसाकोंजेहे
 सगरेभाय॥ येसबमोमेवसतहैमोहिनसोजुचाय॥१२॥ ॥ओवी॥ ॥सा-
 त्विकराजसतामसभाव॥ मजपासूनिजालेसर्व॥ तेमजआधीनआहेतत्व॥
 तयामाजीमीनाहीं॥१२॥ ॥अभंग॥ ॥आतांसत्वगुणींशुद्ध॥ रजोगुणी

गी०

तोविरुद्ध॥ तमकेवळनिषिद्ध॥ भावअसेतयाने॥१॥ आहेमाझीसूत्रदोरी॥ त
 रींअक्षयतोरी॥ त्याचीआहेदानवारी॥ अप्रसिद्धांतआणवी॥२॥ तेमिथ्यास
 र्वदोर॥ रूपेआहेनिर्विकार॥ कींमीरज्जुनसेथार॥ मजरज्जुंतसर्पते॥३॥ तुका
 ह्मणेसत्यगोष्टी॥ आलीअनुभवासूष्टी॥ देवजाणेहेअट्टि॥ मायामोहेनेणती
 ॥४॥१२॥ ॥श्लोक॥ ॥त्रिभिर्गुणमयैर्भावेरेभिः सर्वमिदंजगत्॥ मो
 हितं नाभिजानाति मामेभ्यः परमव्ययम्॥१३॥ ॥सम०॥ ॥यांतीगु-
 णाचियाभावेमोहिलेंविश्वहेंमज॥ नेणेजोमीआत्मरज्जुगुणसर्पापलीकडे॥
 ॥१३॥ ॥आर्या॥ ॥भावतिन्हीहेपावनजालेंजगहेंइहींचमोहस॥ नेणे
 मातेपार्थात्रिगुणपरासर्वकामदेहास॥१३॥ ॥दोहरा॥ ॥तीनोगुणकेभा
 यजेतिनमोत्योसड्सार॥ मोकोंकोउनहिलखतइनतेपैलेपार॥१३॥ ओवी
 त्रिगुणमजपासोनिजाले॥ तेथूनिहेंविश्वरचिलें॥ तेणेंभुलोनिमजचुकलें॥
 नेणतिपरमअव्यय॥१३॥ ॥अभंग॥ ॥अरेत्रिगुणभावांत॥ विश्व-
 मोहलेंसंतत॥ मातेनेणोनियांमात॥ मायेचीचऐकती॥१॥ नेणेजोमीआत्मा

अ०
७

दोरु ॥ गुणसर्पापैल थोरु ॥ झाकी उघडी बाजारु ॥ तेसे न दे गारुड ॥ २ ॥ उघडें ये
 तें अनुभवा ॥ बाळतारुण्यप्रभावा ॥ दृढपणा ही विसांवा ॥ तुका ह्मणे विसरले
 ॥ १३ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ देवी त्वेषा गुणमयी मम माया दुरत्यया ॥ मामेव
 ये प्रपद्यंते मायामेतां तरंतिते ॥ १४ ॥ ॥ सम ॥ ॥ मी देव माझी त्रिगुणा
 हे माया तरवे न जे ॥ मातेचि जे भजतिते माये ते तरतां तिया ॥ १४ ॥ ॥ आर्या ॥
 देवी ही त्रिगुणमयी माझी माया जगांत दुस्तर ती ॥ येती शरण मला जे त्यांची माया
 समूळ निस्तरती ॥ १४ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ मेशी माया गुणमयी दुः सहसरे न जा-
 य ॥ आवे कोइ जो मोशरन सो उतरत सरव भाय ॥ १४ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ माझी
 माया हे त्रिगुण ॥ त्या जावया अशक्य जाण ॥ जे करिती माझे भजन ॥ मम माये
 ते ते तरती ॥ १४ ॥ ॥ अभंग ॥ ॥ मी देव माझी हे त्रिगुण वेणी हे ॥ नंदिनी
 संदे हे असंभाव्य ॥ १ ॥ नतर वे कांहीं उपावची नाही ॥ माते भजे तो ही तरुं शके ॥
 २ ॥ माझी या नामाची सांगड फुकाची ॥ मग या मायेची सत्तारा हे ॥ ३ ॥ तुका ह्मणे
 माते बोलिला अनंत ॥ उतरले संत संख्या न से ॥ ४ ॥ १४ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥

गी०

न मां दुष्कृतिनो मूढाः प्रपद्यंते नराधमाः ॥ माययाऽपहृतज्ञाना अस्मरं भा-
 वमाश्रिताः ॥ १५ ॥ ॥ सम ॥ ॥ माते न भजती पापी मूढ जे पुरुषाधम ॥
 जे भ्रष्ट बुद्धि मायेने पावले दैत्य भाव जे ॥ १५ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ माया ज्यांचे ज्ञान
 मानसि जे धरिते दैत्य मावाते ॥ दुष्कृति मूढ नराधम पावति मजन बळराम भावा-
 ते ॥ १५ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ पापी मूरख जे जगत सो न हि पावत मोह ॥ ग्यान क्रमा-
 या करी हन्यो अस्मर गुन न मे जोय ॥ १५ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ पापी मूरख जाण ॥ म-
 जनेण ती अधम जन ॥ मायेने हर पले ज्ञान ॥ अस्मर भाव पावले ॥ १५ ॥ ॥ अभंग
 माते न भजती पापी जे कुमती ॥ पुढे मूर्खोत्पत्ती जाली ज्यांची ॥ १ ॥ अधम ते प्राणी भ्र-
 ष्ट कुव्यसनी ॥ बुद्धि जे मायेनी हीरतीली ॥ २ ॥ पावले वैभवा दैत्याच्या कुभावा ॥ कु-
 हरांत दीवामाल बला ॥ ३ ॥ तुका ह्मणे संगीय माचानिः संगी ॥ हाराती कुसंगी क-
 ल्यवरी ॥ ४ ॥ १५ ॥ ॥ श्लोक ॥ चतुर्विधा भजंते मां जनाः प्रकृतिनो-
 ऽर्जुन ॥ आर्तो जिज्ञासुरर्थार्थी ज्ञानी च भरतर्षभ ॥ १६ ॥ ॥ सम ॥
 भजती सकृती माते अर्जुना ते चतुर्विध ॥ आरोग्य काम जिज्ञासु अर्थार्थी आणि

अ०

७

आत्मवित् ॥ १६ ॥ ॥ आर्या ॥ भजती भावे माते नर को ते या चतुर्विध प्रसूनी ॥
 ॥ अर्थार्थ जिज्ञासू आर्तज्ञानी असे महासकृती ॥ १६ ॥ दोहरा ॥ पुण्य ॥
 जे चार विध मोही भजत चित्तचेन ॥ ग्यानी रोगी कर मजी त जग्यासी करेन ॥ १७ ॥
 ओवी ॥ ॥ लोक चतुर्विधा भजती मज ॥ जे नर आहे ति सकृतांचे बीज ॥ त ल
 इच्छिती सहज ॥ दुःखी अर्थकामी येक ज्ञानी ॥ १६ ॥ ॥ अभंग ॥ ॥ भज
 ती पुण्याचे न येथें फुकाचे ॥ आमुच्या दाराचे अधिकारी ॥ १ ॥ चतुर्विध जाणा ऐ
 कावे अर्जुना ॥ ठेवी गोष्टी मना पेल तदी ॥ २ ॥ आरोग्य कामास दुसरा जिज्ञास ॥ अ
 र्थार्थ परीस आत्मविद ॥ ३ ॥ ज्ञानी यांत युक्त सांगेल अच्युत ॥ तुका ह्मणे अंग
 नाहीं सुखा ॥ ४ ॥ १६ ॥ श्लोक ॥ तेषां ज्ञानी नित्य युक्त एक भक्तिर्वि-
 शिष्यते ॥ प्रियो हि ज्ञानिनो त्यर्थ महंस च मम प्रियः ॥ १७ ॥ ॥ सम-
 ज्ञानी त्यांत सदा युक्त एकत्वां भक्ति थोर तो ॥ त्यास मी प्रिय कीं स्वात्मा तो ही आत्मा
 मज प्रिय ॥ १७ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ त्यांत विशिष्ट ज्ञानी करितो जो एक भक्ति सु-
 त्तर्यर्थ ॥ तो ज्ञानी ही प्रिय मज त्या प्रिय मी नित्य युक्त इत्यर्थ ॥ १७ ॥ ॥ दोहरा ॥

ग्यानी जो भगती करे सो सब ते अधिकाय ॥ ग्यानी मो को भज बहो ग्यानि मोहि सु-
 हाय ॥ १७ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ त्या मध्ये नित्य युक्त ह्मणोनी ॥ मम मत श्रेष्ठ ज्ञानी ॥
 ॥ ज्ञानियां सि आवडे ह्मणोनी ॥ ज्ञानी तो मज प्रिय ॥ १७ ॥ ॥ अभंग ॥ ॥ यु-
 क्त ज्ञानी दिसे ज्यांत भक्ति वसे ॥ ये कत्वां विल से भक्ति ज्याची ॥ १ ॥ तो थोर अर्जुना
 आवड तो मना ॥ त्या प्रिय भावना आत्मा जैसा ॥ २ ॥ तो ही आत्मा मज प्रिय हे नि-
 निज ॥ बोले यदुराज तुका ह्मणे ॥ ३ ॥ १७ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ उदाराः सर्व ए-
 वै ते ज्ञानी त्वात्मेव मे मतम् ॥ आस्थितः सहियुक्तात्मा मामेवानुत्तमांग-
 तिम् ॥ १८ ॥ ॥ सम ॥ ॥ ते ही थोर परिज्ञानी मी मदा त्याचि मानितो ॥ माते
 स्वसद्गती ते नि भज तो युक्त चित्त जो ॥ १८ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ सर्व ही उदार पार्थ
 ज्ञानी आत्माचि माक्षिये मतिला ॥ मान्य असे युक्तात्मा पावे आश्रित मलाच सद्ग-
 तिला ॥ १८ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ मेरे मत यह सब बढे ग्यानी मो को जान ॥ उत्तम गती
 ऋपायति न फल बले न हि मान ॥ १८ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ सर्व हे उदार असती ॥
 त्या माझी ज्ञानी ते माझा आत्मा होती ॥ ह्मणूनि आश्रये असती ॥ माक्षिया ते सु-

ते॥१८॥ ॥ अभंग ॥ ॥ तोही थोर परी ज्ञानी या शरीरी ॥ मानव मसी धारी मा
 नी ताती ॥ १॥ माते सर्व स्वाने ज्याचे ना भजने ॥ सद्गतीने मने वश येला ॥ २॥ भजे
 युक्तचित्ते प्राचीन संचिते ॥ योजी वंची ना ते काया मसी ॥ ३॥ अनुराग येणे पेतु व
 लदुणे ॥ सार्थक करणे मानी तुका ॥ ४॥ १८॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ बहुना जन्मना
 मंते ज्ञानवान्मां प्रपद्यते ॥ वासुदेवः सर्वमिति समहात्मा सुदुर्लभः ॥ १९
 ॥ सम० ॥ ॥ बहुजन्मा चिया अंती ज्ञानी माते भजे असा ॥ किं वासुदेव हें सर्व तो
 थोर अति दुर्लभ ॥ १९॥ ॥ आर्या ॥ ॥ बहुजन्माचे अंती पावे तो ज्ञान वंत भ
 वश मना ॥ जग वासुदेव रूपा पावे तो दुर्लभ प्रशस्त मना ॥ १९॥ ॥ दोहरा ॥ ॥
 बहुत जनम कोल हे ग्यान वंत रे मीत ॥ वासुदेव सब मेल खे सो दुर्लभ हे नीव ॥ १९
 ओवी ॥ ॥ बहुत लन्म कष्टोनी ॥ ज्ञान पावे कष्ट पे करूनी ॥ वासुदेव सर्व जाणो
 नी ॥ तो मज ऐसा दुर्लभ ॥ १९॥ ॥ अभंग ॥ ॥ बहुत जन्मा चिये अंती ऐसी सो
 या ॥ लाभे निधी होय पायाळ्याच्या ॥ १॥ ज्ञानी माते भजे ऐसा ची जाणीजे ॥ तो यत्ने
 चि वर से कर्ण गर्भी ॥ २॥ किं वा वासुदेव दिसे भास सर्व ॥ जें विविस्तरे पर्व विधि-

गी०

मुखें ॥ ३॥ तो थोर दुर्लभ न अती सुलभ ॥ तुक्या आंगी को भ उमटला ॥ ४॥ १९॥
 श्लोक ॥ ॥ कामैस्तेस्तेर्ह तज्ज्ञानाः प्रपद्यन्ते न्यदेवताः ॥ तं तं नियममास्था
 यप्रकृत्या नियताः स्वया ॥ २०॥ ॥ सम० ॥ ॥ ज्या ज्या कामी ज्ञान नेले त्या-
 त्या कामी सरांतरा ॥ त्या त्या ने मेचि भजती वश्य स्वप्रकृती सजे ॥ २०॥ ॥ आर्या
 त्या त्या कामे हरिले ज्ञान ह्यणुनि अन्य देवता यजिती ॥ त्या त्या नियमा धरुनी प्रकृ
 तिस वश होउनी न त्या त्या जिती ॥ २०॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ ग्यान न हितिन के हि ये
 सेवत और आन देव ॥ आपने काम सुभाव से बंधो ज वाहि भेव ॥ २०॥ ओवी
 अभिलाषें ज्ञान गेलें ॥ अन्य देवता भजो लागले ॥ स्वप्रकृती वश जाले ॥ त्या त्या
 ने मेक रूनियां ॥ २०॥ ॥ अभंग ॥ ॥ ज्या ज्या कामी ज्ञान नेले सर साधन ॥
 अंतरा आयन घ्यावे ते हे ॥ १॥ त्या स मी प्रिय की आत्मा च नित्य की ॥ तो ही स्वात्मा
 बाकी काय उरे ॥ २॥ मज प्रिय प्रिय न व्हेच अप्रिय ॥ तुका तो स प्रिय किती वाणू ॥
 ॥ ३॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ यो यो यां यां तनुं भक्तः श्रद्धया ऽर्चिनुमिच्छति ॥
 तस्य तस्या च लो श्रद्धांता मेव विदधा म्यहं ॥ २१॥ ॥ सम० ॥ ॥ जो

अ०
७

१ जीजेजीतनूभक्त श्रद्धेने ह्मणतो भजो ॥ त्या त्यास अचळ श्रद्धा त्या त्या रूपाने देत
 से ॥ २१ ॥ आर्या ॥ जीजे ज्या ज्या देवा इच्छी पूजा वयासि भक्तीने ॥ तेथें त्या
 ला देतो अचळ श्रद्धे सक पट युक्तीने ॥ २१ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ श्रद्धा जीत जे पूज
 त ही ज्या देव हि चित्त चाय ॥ ताकीं ताहि माहि हो श्रद्धा देव त वढाय ॥ २१ ॥ ओवी
 जे ज्या देवा ते भजती ॥ श्रद्धेने सिंघी इच्छिती ॥ त्याची मन कामना नृसी ॥ त्या दे
 व तेने मी करी ॥ २१ ॥ अभंग ॥ जीजे जी जी भक्ती तनु पुरातन ॥ श्रद्धे स-
 नातनु ह्मणे भजो ॥ १ ॥ त्या त्यास अचळ श्रद्धेचा जि व्हाळा ॥ देतो कुंती वाळा त्या
 त्या रूपें ॥ २ ॥ आमुची आगत्य तुली सांप्रत ॥ ते से त्या सर्व न माझ्या दाई ॥ ३ ॥ मा
 ते न्या उदरी वसवी कुमार ॥ प्रीत भारे थार तुका पदी ॥ ४ ॥ २१ ॥ ॥ श्लोक ॥
 सतया श्रद्धया युक्तस्तस्या राधनमीहते ॥ लभते च ततः कामानां ये व वि-
 हिता हितान् ॥ २२ ॥ ॥ सम ॥ ॥ त्या श्रद्धेने त्यांस पूजी त्यांत जो अन्य
 सेवक ॥ त्यां पासूनि हि जे पावे काम ते म्याच निर्मिले ॥ २२ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ त्या
 श्रद्धेच करूनी तो त्या इतरां देवतां सचि भजोन ॥ म्यांच दिल्ले फळ घे त्या देवा पा-

गी०

सोनिया हि सम जीन ॥ २२ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ जीवा हि श्रद्धा सहित पूजत वा-
 हि देव ॥ दित ज हो ही कामना वहे जानत न हि भेव ॥ २२ ॥ ओवी ॥ श्रद्धे करू
 नि अन्य देवतीं ॥ त्यांची आराधना करिती ॥ जे इष्ट काम पावती ॥ त्या अचळ
 श्रद्धा मीच असे ॥ २२ ॥ ॥ अभंग ॥ ॥ त्या श्रद्धेने त्यांस पूजी साव काश ॥ त्या
 त जो अन्यास सेवा धारी ॥ १ ॥ त्यां पासूनि पावे काम सद भावे ॥ कामा ते स्व भावे मी
 च निर्मी ॥ २ ॥ सारांश जे वृत्ती सारोनी प्रवृत्ती ॥ देतु आत्म प्रीती कृपा कूमी ॥ ३ ॥ तु-
 का ह्मणे देव न भक्त भाव ॥ वायूचा प्रभाव क वळीत ॥ ४ ॥ २२ ॥ ॥ श्लोक ॥
 अंतवत्तु फलं तेषां तद्भवत्यल्पमेधसाम् ॥ देवान्देवयजो यांति मद्रक्ता-
 यांति मामपि ॥ २३ ॥ ॥ सम ॥ ॥ अंतवत्तु फलं त्यांचीं अल्प बुद्धीस होति
 जीं ॥ मेल्या ते पावती त्यां तें मद्रक्त हि मज प्रति ॥ २३ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ परित्या अ-
 ल्प मतींचें पार्थी फळ ना शिवंत तूं समज ॥ देवार्चक देवा ते पावति मद्रक्त पावताति
 मज ॥ २३ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ फल थोडो पावत तु हे विना ग्यान हे मूढ ॥ देव भगति
 देव तल हे मेरो मोको गूढ ॥ २३ ॥ ओवी ॥ ॥ ही न बुद्धि मागती ॥ ते ना शिवंत

अ०

७

फळ पावती ॥ जयाचें भजन तया ते विगति ॥ मज भजती ते पावती मज ॥ २३ ॥ ॥
 अभंग ॥ ॥ अव्यवृद्धी ज्याला फळें प्राप्त त्याला ॥ होतील सकळांला अंतर्गत ॥
 १ ॥ मेले ते तया स पावती बहु वस ॥ मद्रक्ता निवास माझ्या दायीं ॥ २ ॥ ह्मणुनी या
 सानी असे जो साधनी ॥ तेणे मी निदानी नये सांडूं ॥ ३ ॥ आपुलें माहा ल्यवणी ज
 लद श्याम ॥ तुका ह्मणे प्रेम असो येथें ॥ ४ ॥ २३ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ अव्यक्तं व्य
 क्तिमापन्नं मन्यंते मामबुधयः ॥ परं भावमजानं तो ममाव्ययमनुत्तमम्
 ॥ २४ ॥ ॥ सम ॥ ॥ व्यक्तिमीमानि तो ऐसें अव्यक्ता मूढ मानिती ॥ नेणतां
 परवस्तू ते जे अत्युत्तम अव्यय ॥ २४ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ अव्यक्ता मज आतां
 व्यक्ति स ऐसें विमानुनी भ्रमती ॥ उत्तम माझा अव्यय नेणुनियां परम भाव ते कु
 मती ॥ २४ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ ज्या की धोरी बुद्धि है जानत प्रगटन मोय ॥ अवि
 नासी उत्तम जु हो सब ते न्यारो जोय ॥ २४ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ माते कोणी नेणती
 अव्यक्त व्यक्ति आलें ह्मणती ॥ माझा उत्कृष्ट भाव नेणती ॥ मूढ पणें ॥ २४ ॥ ॥
 अभंग ॥ पार्थाबा आपुलें वर्णितो न वलें ॥ भक्ते वश्य केले फल वणी ॥ १ ॥ व्य

क्ती मानी तो ऐसेंच कल्पितो ॥ अव्यक्तास हो तो शब्द कैसा ॥ २ ॥ अज्ञान पणाने विसर
 ती मनें ॥ मूढ या भाव नेये ती केवी ॥ ३ ॥ प्रत्यक्षा प्रमाण लावी ती दूषण ॥ अव्यक्त निर्गु
 ण गूढ कल्पी ॥ ४ ॥ नेणतां हे परवस्तु अगोचर ॥ अव्यय प्रकार अत्युत्तम ॥ ५ ॥ तुका
 ह्मणे दया हरिची असली या ॥ तरींच प्रत्यया गोष्टी येती ॥ ६ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥
 नाहं प्रकाशः सर्वस्य योगमाया समावृतः ॥ मूढोऽयं नाभिजानाति लोको मा
 मजमव्ययम् ॥ २५ ॥ ॥ सम ॥ ॥ झांकलों योगमाये ने सर्वां प्रकट मी न से ॥
 माते नेणे मूढ लोक जो अनादि अनंत मी ॥ २५ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ मी न दिसे सर्वां ला
 माये ने आसतो सदा गूढ ॥ मज अव्यय मला ते ह्मणुनि पार्थान जाणती मूढ ॥ २५ ॥
 ॥ दोहरा ॥ ॥ टक्यो जमाया जाल हो काहु को न प्रकास ॥ मूरख मोहिन जानि हे अ
 जर अमर सरव बास ॥ २५ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ मी सर्वां स प्रगट नाही ॥ योगमाये
 ने वेष्टिलें पाही ॥ अज अव्यय असो नही ॥ मूढ नेणती ॥ २५ ॥ ॥ अभंग ॥ ॥
 झांकलों मी असे कोणा सी न दिसे ॥ योगमाया मासे मज वरी ॥ १ ॥ सर्वां सी प्रगट न दिसे मी
 अचाट ॥ मूढ फळ कट काय जाणे ॥ २ ॥ जोकां मी अनादी अनंत परवादी ॥ मोन जेथें वेदी

घेतलेसे ॥ ३ ॥ अगाधमीचहीकांहींजेस्वल्पही ॥ तुकागर्जेवाहीमृत्कलोकीं ॥ ४ ॥ २५
 श्लोक ॥ ॥ वेदाहंसमतीतानिबर्तमानानिचार्जुन ॥ भविष्याणिचभूतानि-
 मांतुवेदनकश्चन ॥ २६ ॥ ॥ सम ॥ ॥ जींगेलींत्यासमीजाणेहोतींत्यांसहिअ
 र्जना ॥ भूतेंहोणारहीजाणेमातेकोण्हीचनेणती ॥ २६ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ भूतेंआ
 णिभविष्येजाणेमीवर्तमानहींभूतें ॥ परित्यामाजीकोणीजाणेमातेकदापिनविभूतें
 ॥ २६ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ तेबितेजानतनहिवरतमानहैमीत ॥ होनहारसबकोल
 रेंमोहिलखेनहिजंत ॥ २६ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ पूर्वीजींजालींभूतें ॥ आतांवर्तमा
 नजींवर्तते ॥ भविष्यहिमजकळते ॥ मलाकोणीनोळखेकीं ॥ २६ ॥ ॥ अभंग ॥
 जींगेलींतयांसजाणेमीवीरेशा ॥ होतींत्यांचीदशापाहताहे ॥ १ ॥ भूतेंभविष्यानेंहो
 णारजेंपुढें ॥ आहेमजकडेजाणीवते ॥ २ ॥ मातेंगाकोणीचनेणतीपांडवा ॥ ऐशान
 वालाबाकितीसांगूं ॥ ३ ॥ तुकाह्मणेआत्माजाणजेसादेह ॥ देहाससंदेहआत्मरूपी ॥ ४
 ॥ २६ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ इच्छाद्वेषसमुत्थेनद्वंद्वमोहेनभारत ॥ सर्वभूतानिसं
 मोहंसर्गेयांतिपरंतप ॥ २७ ॥ ॥ सम ॥ ॥ प्रियेच्छाअप्रियद्वेषेद्वंद्वमोहेंकुरु

नियां ॥ सर्वभूतेंसृष्टिकाळींमोहपूर्वीलपावती ॥ २७ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ इच्छाद्वेष
 भवाच्यापडोनियांद्वंद्वमोहजाळाते ॥ सर्वहिभूतेंपार्थापावतिमोहाससृष्टिकाळाते ॥
 २७ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ रागद्वेषअग्यानतेंसबेजमोहितहोय ॥ मानलेतहैआपको
 हमहैकरवनउदोय ॥ २७ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ इच्छाद्वेषापासन ॥ द्वंद्वमोहउपज-
 लातेथुन ॥ तेभूतसृष्टिचेंआदिजाण ॥ मोहातेंपावतीअर्जना ॥ २७ ॥ ॥ अभंग ॥
 प्रियइच्छातेसाअप्रियांतद्वेष ॥ होतसेउत्कर्षत्रिभुवनीं ॥ १ ॥ द्वंद्वमोहयासीअसेमू
 ळबीज ॥ जाणसीसहजबोलींआहीं ॥ २ ॥ सर्वभूतेंसृष्टिकाळींमोहालागीं ॥ पावती
 प्रसंगीअनुभवे ॥ ३ ॥ पूर्वीलमोहदोगबोवीजीवमणी ॥ तुकाह्मणेखाणीदुःखाचीजे
 ॥ ४ ॥ २७ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ येषांत्वंतगतंपापंजनानांपुण्यकर्मणाम् ॥ तेद्वंद्व
 मोहनिर्मुक्ताभजंतेमांददव्रताः ॥ २८ ॥ ॥ सम ॥ ॥ ज्याच्याअंतरिचींगेलींपा
 पपुण्यक्रियाबळे ॥ मातेभजनितेद्वंद्वमोहत्यागेंददव्रत ॥ २८ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ ज्यांचे
 पापनिमालेंलोकींजेफारपुण्यवंतजन ॥ तेद्वंद्वमोहविरहितकरितीमाझेंददव्रतीभ
 जन ॥ २८ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ पुण्यकरेजेजगतमेंदुरीकियेनिजपाप ॥ सोऊछूटत

मोहनेंमोकोपावत आप ॥२८॥ ॥ ओवी ॥ ॥ त्याचें पाप गेलें ॥ ते दह मोह निर्मुक्त
झाले ॥ माझे भजनीं निघाले ॥ दृढ बुद्धि करुनियां ॥२८॥ ॥ अभंग ॥ ॥ क्रिया
चोख ज्यांची तिची या बळानें ॥ कां पृथ्वी जळानें नीच पाहावी ॥१॥ ज्यांच्या अंतरीं चिंगी
लां पुण्य पापें ॥ आंगीं मारे सपें चंदनाच्या ॥२॥ मातें जो भजे लसटेल निश्चये ॥ त्यासी-
नाहीं भय दोषांचें या ॥३॥ दृढ व्रत तेची घेणार मोक्षासी ॥ तुका ह्मणें ऐसी गोष्टी जाली ॥
॥४॥ २८॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ जरामरणमोक्षाय मामाश्रित्य यतं तिये ॥ ते ब्रह्म त-
द्विदुः कृत्स्नमध्यात्मं कर्म चाखिलम् ॥२९॥ ॥ सम० ॥ ॥ नाशावया जरामृत्क-
यलज्यांचें मदाश्रये ॥ ते ब्रह्म जाणती कीं ते सर्व अध्यात्म कर्मही ॥२९॥ ॥ आर्या ॥
वारा या जन्म जर योगी करिती प्रयत्न जे सकळ ॥ माझा आश्रय करुनी अध्यात्म ब्रह्म
कर्म त्या सकळ ॥२९॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ जरामरण केहानि कों जे कोउ करत उपाय ॥ ज-
नत ते अध्यात्म ब्रह्म करम के भाय ॥२९॥ ॥ ओवी ॥ जरामरण नाशार्थी ॥ आ-
श्रयें मम यत्न करिती ॥ ते ब्रह्म जाणती ॥ कर्म अध्यात्म अवघें ॥२९॥ ॥ अभंग ॥
नाशावया जन्म मरणांचें मूळ ॥ जे कां यत्नशील मदाश्रये ॥१॥ ते ब्रह्म जाणती का

शास्त्र व जर्ही ॥ अध्यात्म कसारी कर्म मार्ग ॥२॥ तेचि गातर लेतारी ती आणी का ॥ मा-
गं हा आस का विस्तारुनी ॥३॥ तुका ह्मणें आतां सेवटील श्लोक ॥ तो जगन्नायक बोले
कैसा ॥४॥ २९॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ साधिभूताधिदैवं मांसाधियत्तं च ये विदुः ॥ प्र-
याणकालेऽपि च मां ते विदुर्युक्तचेतसः ॥३०॥ ॥ सम० ॥ ॥ अधिभूता अधि-
यत्ता सह जो अधिदैवमी ॥ त्या मातें जाणती प्राण प्रयाणीं तेचि जाणती ॥३०॥ ॥
आर्या ॥ ॥ मी साधिदैव पार्थी साधि मरुहिसाधिभूत मीच असे ॥ जाणति मज जे
अंती जाणति मज नित्य युक्त तेचि असे ॥३०॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ अधिदैवत अधि-
भूत सों सो को जाणत मीत ॥ मरन समे भूलत नहिं जोगी मोको वित्त ॥३०॥ ओ०
अधिभूत अधिदैवत माझे दाई ॥ जाणती यत्न वेत्ते यत्ता सहि ॥ मरण काळीं मज
जाणितलें पांही ॥ ते योग युक्त झाले ॥३०॥ ॥ अभंग ॥ ॥ अधिभूता अधि-
यत्ता सिरे पार्थी ॥ सहित वीर नाथा अधिदैव ॥१॥ मीच होय ऐसा भरवंसामानुनी ॥
भजती अनुदिनीं प्राणी जे कां ॥२॥ प्रयाणीही तेची जाणती पांडवा ॥ तुका ह्मणें जी-
वा केलें मुक्त ॥३॥ ३०॥ ॥ इति श्री भद्र गवद्गीता यां योगशास्त्रे श्री कृष्णार्जुन सं-

वादेज्ञानविज्ञानयोगोनामसप्तमोऽध्यायः ॥ ७ ॥ ॥ वामन ॥ ॥ इति टीकासम
 श्लोकी अध्यायासप्तमावरी ॥ श्रीपार्थसारथीकर्ताजोवामनमनोरथी ॥ ७ ॥ ॥
 अभंग ॥ ॥ ऐसेहे प्रसंग संपलेपेंगात ॥ गीतादेवी भक्तवरदानी ॥ १ ॥ श्रवणे
 पठणे करी कार्यसिद्धी ॥ माईकउपाधीवास्तूनियां ॥ २ ॥ तुकाविनवणी करीसा
 धुजना ॥ श्रवणी भावनाशुद्धधरा ॥ ३ ॥ ७ ॥ ॥ इति गीतार्थबोधिन्यां श्रीम
 द्भगवद्गीताटीकायां सप्तमोऽध्यायः ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥

गी०

श्रीगणेशायनमः॥ ॥वामन॥ ॥पूर्वाध्यायींअर्जुनाचाप्रश्नकींश्रे
यएकजे॥ तेंसांगकर्मसंन्यासअथवाकर्मयोगचि॥१॥ श्रीकृष्णोत्तरदिन्हेंकीं
मोक्षार्थीतियासियां॥ दोहींविणेनव्हेसिद्धिहेसाक्षेपपरस्परें॥२॥ हेघडेसांख्य
योगासीकींत्यादोहींतयेकची॥ अनुष्ठितांसिद्धिपावेबोलिलीउभयत्रजे॥३॥ स
न्यासस्तमहाबाहोदुःखमाप्नुमयोगतः॥ याश्लोकांतविनाकर्मबोलिलान्यासदु
र्लभ॥४॥ तयोस्तकर्मसंन्यासात्कर्मयोगोविशिष्यते॥ याश्लोकींकर्मयोगातेंश्रे
ष्ठदोहींबोलिला॥५॥ हेतोंविरुद्धकींकर्मयोगाचीनीचपायरी॥ संन्यासज्ञान
सिद्धीचीसेवटीलीचपायरी॥६॥ याचाबोलुनियांभावविरोधपरिहारया॥ अ
ध्यायप्रथमारंभीकरीश्लोकद्वयेहरि॥७॥ काम्यानांकर्मणांन्यासंसंन्यासंक
वयोविदुः॥ ऐसेंपुढेंबोलणारअध्यायींअठराविया॥८॥ संन्यासदोंपरीऐसा
कींकाम्यत्यागएकहा॥ शिखासूत्रादिकत्यागन्यासआश्रमरूपतो॥९॥ निर
ग्निआश्रमन्यासशुद्धचित्तासबोलिला॥ कर्मयोगाविणेंजोकांपूर्वदुर्लभवर्णि
ला॥१०॥ टाकूनिकामसंकल्पकर्मैकृष्णार्पणेंकरी॥ कर्मचित्याससंन्याससाधे

अ०

६

वेपार्थात्वाचयोगतूजाण ॥ सन्यासत्यागाविणकोणीयोगीनन्देदुद्गीआण
 ॥२॥ ॥दोहरा॥ ॥न्याकोसंन्यासीहिकहतहैचहैजोगतूजान ॥ बिनसे
 न्यासहिजोगनहीयहसाचतूमान ॥२॥ ॥ओवी॥ ॥न्यातेसंन्यासीस्प
 ती ॥ तोयोगजाणेनिश्चिती ॥ संकल्पनटाकिलाकिरीटी ॥ तोयोगीनन्दे ॥२॥
 ॥अभंग॥ ॥ह्यणावाजोसंन्यासतो ॥ कर्मयोगसिद्धहोतो ॥ दोहामार्गेजैसा
 जातो ॥ येकाक्षेत्रावदाया ॥१॥ कीयाकाम्याचेत्यागे ॥ जोसंन्यासघेतूआंगे ॥ क
 र्मयोगहीप्रसंगे ॥ नन्देकाहीदुसरा ॥२॥ तुकाचिनवीभावार्या ॥ लोकपरिसोतप
 रमार््या ॥ न्यासप्रीतयोगपंथी ॥ अहर्निशीअखंड ॥३॥ २॥ ॥श्लोक॥
 ॥आरुरुक्षोर्मुनेर्योगं कर्म कारणमुच्यते ॥ योगारूढस्य तस्यैव शमः
 कारणमुच्यते ॥३॥ ॥सम०॥ ॥योगारुरुक्षजो ज्ञानी कर्मत्यासहि
 कारण ॥ तयाचयोगारूढासीं ध्यानस्थिति सकारण ॥३॥ ॥आर्या॥
 ॥योगारुरुक्षमुनिजो पार्थाकारणतया सिते कर्म ॥ योगारूढमुनी लाकारणश
 मतोचिदेमहाशर्म ॥३॥ ॥दोहरा॥ ॥जोकरमतेलहतहैग्यानीचिन्तवि

॥ इति पार्थाजो नन्दे ॥ कर्मणि पण्यो गेहे ॥३॥ ॥१॥ ॥२॥ ॥३॥ ॥४॥ ॥५॥ ॥६॥ ॥७॥ ॥८॥ ॥९॥ ॥१०॥ ॥११॥ ॥१२॥ ॥१३॥ ॥१४॥ ॥१५॥ ॥१६॥ ॥१७॥ ॥१८॥ ॥१९॥ ॥२०॥ ॥२१॥ ॥२२॥ ॥२३॥ ॥२४॥ ॥२५॥ ॥२६॥ ॥२७॥ ॥२८॥ ॥२९॥ ॥३०॥ ॥३१॥ ॥३२॥ ॥३३॥ ॥३४॥ ॥३५॥ ॥३६॥ ॥३७॥ ॥३८॥ ॥३९॥ ॥४०॥ ॥४१॥ ॥४२॥ ॥४३॥ ॥४४॥ ॥४५॥ ॥४६॥ ॥४७॥ ॥४८॥ ॥४९॥ ॥५०॥ ॥५१॥ ॥५२॥ ॥५३॥ ॥५४॥ ॥५५॥ ॥५६॥ ॥५७॥ ॥५८॥ ॥५९॥ ॥६०॥ ॥६१॥ ॥६२॥ ॥६३॥ ॥६४॥ ॥६५॥ ॥६६॥ ॥६७॥ ॥६८॥ ॥६९॥ ॥७०॥ ॥७१॥ ॥७२॥ ॥७३॥ ॥७४॥ ॥७५॥ ॥७६॥ ॥७७॥ ॥७८॥ ॥७९॥ ॥८०॥ ॥८१॥ ॥८२॥ ॥८३॥ ॥८४॥ ॥८५॥ ॥८६॥ ॥८७॥ ॥८८॥ ॥८९॥ ॥९०॥ ॥९१॥ ॥९२॥ ॥९३॥ ॥९४॥ ॥९५॥ ॥९६॥ ॥९७॥ ॥९८॥ ॥९९॥ ॥१००॥

चेपार्थात्यालाचयोगतुंजाण ॥ सन्यासत्यागाविणकोणीयांगीनदेतुझीआण
 ॥२॥ ॥दोहरा॥ ॥ज्याकोंसंन्यासीहिकहतहैवहैजोगतुंजान ॥ बिनसं
 न्यासहिजोगनहीयहसाचतुंमान ॥२॥ ॥ओवी॥ ॥ज्यातेंसंन्यासीस्पण
 ती ॥ तोयोगजाणेंनिश्चिती ॥ संकल्पनटाकिलाकिरीटी ॥ तोयोगीनदे ॥२॥
 ॥अभंग॥ ॥ह्मणावाजोसंन्यासतो ॥ कर्मयोगसिद्धहोतो ॥ दोहीमार्गेजैसा
 जातो ॥ येकासेत्रावंदाया ॥१॥ कीयाकाम्याचेत्यागे ॥ जोसंन्यासपेतुंआंगें ॥ क
 र्मयोगहीप्रसंगें ॥ नदेकाहीदुसरा ॥२॥ तुकाचिनवीभावार्थी ॥ लोकपरिसोतप
 रमार्थी ॥ ज्यासप्रीतयोगपंथी ॥ अहर्निशीअखंड ॥३॥ २॥ ॥श्लोक॥
 ॥आरुरुक्षोर्मुनेर्योगं कर्म कारणमुच्यते ॥ योगारूढस्य तस्यैव शमः
 कारणमुच्यते ॥३॥ ॥सम०॥ ॥योगारुरुक्षजो ज्ञानी कर्मत्यासहि
 कारण ॥ तयाचयोगारूढासीं ध्यानस्थितिसकारण ॥३॥ ॥आर्या॥
 ॥योगारुरुक्षमुनिजोपार्थाकारणतयासितेंकर्म ॥ योगारूढमुनीलाकारणश
 मतोचिदेमहार्म ॥३॥ ॥दोहरा॥ ॥जोकरमतेंलहतहैग्यानीचित्तवि

चार ॥ जोगहिलहेशांतिहिगयेबिखेबिंद्रियनमार ॥३॥ ॥ओवी॥ ॥यो
 गारूढजोइच्छित ॥ तयाकर्महेंनिश्चांत ॥ योगपावल्याशांत ॥ शमबुद्धितोची ॥३॥
 ॥अभंग॥ ॥योगारूढजोकांज्ञाता ॥ जगीव्हावयामान्यता ॥ संपा
 दितआमुचीवार्ता ॥ पैंगाजीवींधरोनी ॥१॥ कर्मत्यासहीपांडवा ॥ कारणहोयया
 गौरवा ॥ जैसेतेलबळेंदिया ॥ प्रभादावीअनंत ॥२॥ तयायोगारूढालागी ॥ ध्या
 नस्थितकारणआंगी ॥ पुढेंउजकीहेमांगी ॥ तुकयाकारागीरतो ॥३॥ २॥
 ॥श्लोक॥ ॥यदाहिनेंद्रियार्थेषु न कर्मस्वनुषजते ॥ सर्वसंकल्पसंन्या
 सीयोगारूढस्तदोच्यते ॥४॥ ॥सम०॥ ॥जेव्हांनविषयीगुंतेकर्म
 हीनरुतेमन ॥ भोगसंकल्पहीटाकीतेव्हांआरूढबोलिजे ॥४॥ ॥आर्या॥
 जेव्हांकुंतीतनयाटाकुनिसंकल्पजाळभासूढ ॥ कर्मआणिकविषयीउदासजो
 तोचियोगआरूढ ॥४॥ ॥दोहरा॥ ॥बिरवयनसींऔरकरमसींहो
 यप्रीतजबदूर ॥ सबसंकल्पनकोंतजेजोगरहेतवपूर ॥४॥ ॥ओवी॥
 ॥इंद्रियार्थजालाहीन ॥ कर्मनिपजोराहेआपण ॥ तयासिसंन्यासीस्पण

न ॥ योगारूढ बोलिजे ॥४॥ ॥असंग॥ ॥जेहानविषयीकदा॥गुंते
 दैविकसंपदा ॥सुजसांगतोप्रमदा ॥लाघवजेसेंशुकासी ॥१॥ कर्महीनरुतेमन ॥जे
 सेंश्रीपादास्यम ॥जालागजकाजीबाहन ॥जागाहोतांतेमिथ्या ॥२॥ राकीभोगाचे
 संकल्प ॥गेलाजीवीचाविकल्प ॥तेव्हाआरूढज्ञानदीप ॥बोलतोतुकयाऐसें ॥३॥
 ४॥ ॥श्लोक॥ ॥उद्धरेदात्मनात्मानंनान्मानमवसादयेत् ॥आत्मै
 बद्धात्मनोबंधुरात्मैवरिपुरात्मनः ॥५॥ ॥सम॥ ॥उत्थरावेंचित्ति
 तालाप्रपंचीबुडउंनये ॥मित्रहेंआपुलेंचित्तिशत्रुहीचित्तिआपुलें ॥५॥ ॥आ
 र्या ॥ ॥उत्थरिजोअपआपणाकरिजेअपुलानघातआहोतो ॥मित्रहिअपुल
 आपणपार्थाअपुलाचिशत्रुहीहोतो ॥५॥ ॥दोहरा ॥ ॥निजआतमकूं
 उत्थरतअधोगमनकरेहेत ॥आतमाहीरिपुआपनकोंआतमाहीस्वरुदेत ॥५॥
 ॥ओवी ॥ ॥निजआत्माउत्थरत ॥उद्योगावांचूनिमनठेवित ॥आपला
 शत्रुआपणजाणत ॥मित्रआपुलेंचित्तिपै ॥५॥ ॥असंग ॥ ॥अरेवि
 षयडोहांत ॥जेकांबुडालेसंतत ॥तेंतवउत्थरावेंचित्ति ॥आत्मबळेअभ्यासें ॥१॥

नयेबुडउंप्रपंची ॥पुढेंजाणीवगेल्याची ॥कोणपुसेधनवंताची ॥लाजजायध
 नगेल्या ॥२॥ मित्रहेंआपुलेंचित्ति ॥साह्यजाहल्याफळदेत ॥शत्रुहिहेंचहोत ॥हा
 उत्थरुनिअनर्थ ॥३॥ तुकासणेसर्वाधिक ॥साधनहेंचिगमेयेक ॥चित्तिजाल्याप्रस
 म्भुख ॥कायउणेंलाभासी ॥४॥ ५॥ ॥श्लोक॥ ॥बंधुरात्मात्मनस्तस्य
 येनात्मैवात्मनाजितः ॥अनात्मनस्तशत्रुत्वेवर्तेतात्मैवशत्रुवत् ॥६॥
 ॥सम॥ ॥मित्रत्याचेंचतेंचित्तिजेंस्वरूपेंचिजिकिलें ॥अनात्मज्ञासशत्रु
 त्वेंवर्तेचित्तिचिशत्रुवत् ॥६॥ ॥आर्या ॥ ॥जिंकीमनजोत्याचेंमानसतेंआ
 त्मबंधुहितकरतो ॥मानसअनात्मयाचेंहांतेंअपुलारिपूहितोकरतो ॥६॥
 ॥दोहरा ॥ ॥आपहिजित्येआतमासोईबंधुयाहि ॥जिनजींत्योनहिजुवहेअर
 हेवरततताही ॥६॥ ॥ओवी ॥ ॥बंधुरात्माचित्तिजितोनी ॥तेंचित्तिबंधू
 जाणोनी ॥स्वरूपीवोळखीनाणी ॥चित्तिशत्रुवत्त्वर्ते ॥६॥ ॥असंग ॥
 ॥मित्रचित्तितेंह्मणावे ॥जेकांस्वरूपीविसावे ॥विश्वरूपअनुभवे ॥जिंकीस्वात्ममती
 ने ॥१॥ हेकांअलभ्यसाधन ॥विधिइंद्रचंद्रेशान ॥मानवतीऐसामान ॥पैभोगीते

निवाडे ॥२॥ नाहींतरी अज्ञानांत ॥ मिथ्या भवसिंधु दावीत ॥ तुका ह्मणे जीवमां
 त ॥ होय शत्रु हे शाल्या ॥३॥ ६॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ जितात्मनः प्रज्ञांत
 स्य परमात्मा समाहितः ॥ शीतोष्ण सुखदुःखेषु तथा मानापमानयोः ॥ ७
 ॥ ॥ सम ॥ ॥ शांताचे जितचित्ताचे थारे चित्तवरं स्थिर ॥ मानापमानां
 शीतोष्णां सुखदुःखांत जें सम ॥ ७॥ ॥ आर्या ॥ ॥ निजमनशांतात्मा जो
 त्याचा आत्मा भवार्णवांत तरे ॥ शीतोष्णां सुखदुःखां मानापमानां असे समाहित तरे ॥
 ७॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ जिन जित्यो हे आतमा शांतिले बहु म्यान ॥ शीत उ
 ष्ण सुखदुःख जरा और मान अपमान ॥ ७॥ ॥ ओवी ॥ ॥ मन जिणे निशां
 ति पावे ॥ तथा परनिष्ठा जाणावे ॥ ऐशियासि सुखदुःख न पावे ॥ तैसेच मानापमा
 न ॥ ७॥ ॥ अभंग ॥ ॥ अरे शांताचे कुरुपती ॥ जितचित्ताची आयती
 ॥ थोरपण हे निगुती ॥ चित्त थारे स्वरूपी ॥ १॥ त्याचे चित्त हेची वीरा ॥ मान अपमान
 बारा ॥ झगटल्या यादारीरा ॥ मेरू ऐशी धैर्यता ॥ २॥ तैसेच शीत उष्ण ॥ विषा मृता
 जैसा रुष्ण ॥ सुखदुःखांतो सहिष्णु ॥ तुकयाचको ने दिजे ॥ ३॥ ७॥ ॥ श्लो

क ॥ ॥ ज्ञान विज्ञान तृप्तात्मा कूटस्थो विजितेंद्रियः ॥ युक्त इत्युच्यते योगी
 समलोष्ठाश्चमकांचनः ॥ ८॥ ॥ सम ॥ ॥ ज्ञानें अनुभवे तृप्त जो कूटस्थ जि
 तेंद्रिय ॥ तो योगा रूढ की हे मभेंडा धोंडा जया सम ॥ ८॥ ॥ आर्या ॥ ॥ जो
 कूटस्थ जितेंद्रिय विज्ञान ज्ञान तृप्तिने धाला ॥ देंकुळ धोंडा सोने ज्या सम तो युक्त मा
 न्य विबुधाला ॥ ८॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ जाने ग्यान विग्यान जो और बिंद्रि जि
 त होय ॥ सो नो पाखान एक सम गने सो जोगी होय ॥ ८॥ ॥ ओवी ॥ ॥ ज्ञा
 न विज्ञान तृप्त जाले ॥ अविनाश विषय गेले ॥ जयां सुवर्ण मृत्तिका हे न कळे ॥ ते यो
 गी जाणतू ॥ ८॥ ॥ अभंग ॥ ॥ ज्ञान भोज्य गुरू हाते ॥ धाला जे उनि तृ
 प्तीते ॥ सुखें उद्गार अवचितें ॥ पैंगा देतू सर्वदा ॥ १॥ जितेंद्रिय ब्रह्मचारी ॥ राहे कूट
 स्थ व्यापारी ॥ भासेन भासे अंतरी ॥ ज्याचा अंत अढळे ना ॥ २॥ तोच योगा रूढ हे म
 ॥ धोंडा भेंडा जया सम ॥ तुका ह्मणे सर्वोत्तम ॥ हेरोकडी प्रतीती ॥ ३॥ ८॥ ॥ श्लो
 क ॥ ॥ सहृन्मित्रार्युदासीन मध्यस्थ द्वेष्यबंधुषु ॥ साधुष्वपि च पापेषु
 समबुद्धिर्विशिष्यते ॥ ९॥ ॥ सम ॥ ॥ मित्र शत्रु उदासीन मध्यस्थ अ

सखेसखे ॥ साधुपापीअशांसर्वसमबुद्धिविशेषतो ॥ ९ ॥ ॥ आर्या ॥
 ॥ हेव्यउदासीनरिपूबंधूमध्यस्थसहृदअणिमित्र ॥ साधुपापीयांलापाहेसमतो
 विशिष्टसर्वत्र ॥ ९ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ मित्रउदासीशत्रुपुनिऔरनिजबंधुसम
 न ॥ साधुपापीचित्तमेगनेएकउनमान ॥ ९ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ सोयरेबंधूमि
 त्रजन ॥ वैरीसखाउदासीन ॥ यातेमानीसमान ॥ तोसमबुद्धी ॥ ९ ॥ ॥ अंग
 ग ॥ ॥ कोणीकापिलियामान ॥ दुःखेनपवेरुदन ॥ मित्रजोडेरजसुन ॥ गज
 बाहनीमिरवी ॥ १ ॥ ॥ दोन्हीसारिखेजयासी ॥ तैसेंचित्तसख्यापासी ॥ घेतनित्यवि
 साव्यासी ॥ असखाहीतेविंच ॥ २ ॥ ॥ साधुबोधामिथ्याबोली ॥ समबुद्धीपूजाके
 ली ॥ तुकाह्मणेज्ञानवल्ली ॥ त्याचीजालीसफळ ॥ ३ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ योगी
 युंजीतसततमात्मानंरहसिस्थितः ॥ एकाकीयतचित्तात्मानिराशीरपरि
 ग्रहः ॥ १० ॥ ॥ सम ॥ ॥ कर्मयोगींचित्तयोजीसदाएकांतसेउनी ॥ स्थि
 रचित्ततनूएकटाकीआशापरिग्रह ॥ १० ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ जोसंयमचि
 तात्मापार्थानिष्कामसंचयत्यागी ॥ येकांतीएकाकीब्रह्मींयोजीमनासजोयोगी

गी०

॥ १० ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ बैठेकैसेएकचित्तजोगीसाधेजोग ॥ एकाकीचाहेन
 कलुजोरेनहिसखभोग ॥ १० ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ योगीयेकांतीबैसोनी ॥ अ
 सावेरहस्यध्यानी ॥ चित्तआत्माजितोनी ॥ टाकीआशापरिग्रह ॥ १० ॥ ॥ अ
 भंग ॥ ॥ कर्मयोगींचित्तयोजीसदोदित ॥ जैसायोगीघेतदिव्यरस ॥ १ ॥ ये
 कांतसेवनआवडतेमन ॥ पथ्यानेलोढूनशाहाणावागे ॥ २ ॥ स्थिरचित्तेचित्तीये
 कजगत्पती ॥ सद्विद्यासप्रीतीअनुरागे ॥ ३ ॥ टाकीआशातैसापरिग्रहवीरेशा ॥
 नाहींजीवदशातुकाह्मणे ॥ ४ ॥ १० ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ शुचौदेशेप्रतिष्ठाप्य
 स्थिरमासनमात्मनः ॥ नाल्युच्छ्रितं नातिनीचंचैलाजिनकुशोत्तरं ॥ ११ ॥
 ॥ सम ॥ ॥ स्थापूनियांशुद्धदेशींस्थिरआसनआपुले ॥ नबहुउंचना
 नीचकुशाचर्मावरीपट ॥ ११ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ शुद्धस्थानीअपुलेस्थिर
 आसनघालुनीसयोगरते ॥ अत्युच्चनीचहिनजेवस्त्राजिनदर्भज्यांतउत्तरते
 ॥ ११ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ ठौरपुनितनिहारकेकरिआसनविस्तार ॥ नहीऊं
 चोनीचोनहीपटकुशाचर्मविथार ॥ ११ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ पवित्रशुद्धदेशी

अ०

६

जाण ॥ स्थीरकरावे आसन ॥ उंचनीचनसावे जाण ॥ कुशाचर्म आयरोनी ॥ ११ ॥
 ॥ अमंग ॥ ॥ स्थापूनियां शुद्धदेवीये प्रसिद्ध ॥ प्रयाग अंबुध संतग्राम
 ॥ ११ ॥ स्थीरहे आपुलें आसन जेणें केलें ॥ बहू उंचल कें ऐसे न को ॥ २ ॥ नीचतरि भूमी
 दोष लागे उर्मी ॥ कुशामृगचर्म पिट दिव्य ॥ ३ ॥ तेथें मसुहूर्ते बैसावे निरुते ॥ आठ
 वीगुरूतें तुका हणें ॥ ४ ॥ ११ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ तत्रैकाग्रं मनः कृत्वा यतचित्तं
 द्वियक्रियः ॥ उपविश्या सनेयुं ज्यायोगमात्मविशुद्धये ॥ १२ ॥ ॥ सम०
 ॥ ॥ करूनि मन एकाग्र स्थिरचित्तं द्वियक्रिया ॥ चित्त शुद्ध्यर्थं योजावा योग
 बैसोनि आसनीं ॥ १२ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ त्या आसनि बैसोनि करूनि एका
 ग्रधीरचित्त मुनी ॥ आत्मविशुद्धीसाठीं योजावा योग इंद्रियेंद मुनी ॥ १२ ॥
 ॥ दोहरा ॥ ॥ करी बैठे मन कों थीर सब बिंद्रियन कों जीत ॥ करिके आत्म शु
 ध कों जोग करे यारीत ॥ १२ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ मन इंद्रियें चित्तने मुनी ॥ बै
 सावे तये आसनीं ॥ आत्म शुद्धी व्हावया लागोनी ॥ योग करावा ॥ १२ ॥ ॥ अ
 मंग ॥ ॥ करूनी मानस एकाग्र हव्यास ॥ नेदी बाह्य पै समना घेवों ॥ १ ॥ स्थिर

गी०

चित्त होय इंद्रियांस क्रीया ॥ बोकंगति पायास दोदित ॥ २ ॥ चित्त शुद्ध्यर्थं चा योगपै
 हटाचा ॥ जयो आसनाचा तुका हणें ॥ ३ ॥ १२ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ समं काय शिरो
 ग्रीवं धारयन्नचलं स्थिरः ॥ संप्रेक्ष्य नासिकां ग्रंस्वं दिशश्चानवलोकयन् ॥
 १३ ॥ ॥ सम० ॥ ॥ माज पाठ शिरग्रीवानी दहे धरूनी स्थिर ॥ ठेऊन दृष्टि
 नासाग्रीनि पाहाव्या दिशा दश ॥ १३ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ काय शिरग्रीवातें स
 म अचळ करूनि नासाग्र ॥ पाहुनि दिशान पाहुनि करूनि ब्रह्मी मनास एकाग्र ॥
 १३ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ काया शिर और ग्रीव कों राखे एक समान ॥ दृष्टि
 धरे निज नासिका देखन ही दिशा आन ॥ १३ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ काया सम
 करोनि कटी हनवटी ॥ दृष्टी दीजे नासापुटी ॥ स्थीर कीजे श्वासाची परिपाटी ॥
 दिशा अवलोकन करारवें ॥ १३ ॥ ॥ अमंग ॥ ॥ माज पाठ शिरग्रीवा
 नीट स्थीर ॥ धरूनि निर्धार स्थिर कीजे ॥ १ ॥ उठतां उपाधी तैशा देहिं आधी ॥ गि
 कीजे अंबुधी न दाजै सा ॥ २ ॥ आवरो निमना धरी जो धारणा ॥ तुका हणें जाण
 योगीया तो ॥ ३ ॥ १३ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ प्रज्ञां तात्मा विगतभीर्ब्रह्मचारि

अ०
६

व्रते स्थितः ॥ मनः संयम्य मच्चित्तो युक्त आसीत मत्परः ॥ १४ ॥ ॥ सम० ॥
 ॥ मननिर्भयजो शांत ब्रह्मचारी व्रतस्थजो ॥ मद्रूपी लाउनी चित्तवसे मय
 रहोउनी ॥ १४ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ भजवरि मनज्या चें त्या शांतात्म्या चें समूळ
 भय परतो ॥ सब्रह्मचर्य रत जो युक्त असो मन दमूनि मत्परतो ॥ १४ ॥ ॥ दोह
 रा ॥ ॥ शांत गहे भयको तजे ब्रह्मचर्य व्रत लेत ॥ मोमें राखे रों के मन लहे ज्यो
 को भेद ॥ १४ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ निर्मळ मनें कसूनी ॥ निर्भय मनी होउनी ॥ ब्रह्म
 चर्य आचरोनी ॥ भजसां निध्य होइ जे ॥ १४ ॥ ॥ अष्टांग ॥ ॥ असे सर्व का
 क चित्तासी निखळ ॥ योजुनी प्रबळ निर्भयजो ॥ १ ॥ शांत मती कर्णे जी ति अंतः कर
 णें ॥ व्रत निर्मळ पणें आचरे हें ॥ २ ॥ चित्तासी मद्रूपी लाउनी निक्षेपी ॥ वसे स्व स्व
 पी मत्परजो ॥ ३ ॥ तुका ह्मणे तेथें सिद्धी स्व सामर्थ्य ॥ येतां योगी नार्थे न पाहाणें ॥
 ४ ॥ १४ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ युंजन्नेवं सदात्मानं योगी नियतमानसः
 ॥ शांतिनिर्वाण परमात्मसंस्थामधिगच्छति ॥ १५ ॥ ॥ सम० ॥ ॥ ऐ
 से सदां चित्त योजी योगी आवरुनी मन ॥ मोक्षासि साधन असी माझी तो शांति पा

वतो ॥ १५ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ नियमुनि चित्त ब्रह्मी योजी जैसा सदैव जो यो
 गी ॥ मद्दिषया जे परमाते हे निर्वाण शांति तो भोगी ॥ १५ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ इ
 ह विधिके जो जोग को निज मन को थिर राख ॥ शांति लहे मो को मिले र हे अमी रस
 चाख ॥ १५ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ चित्ते वी माझे ठाई ॥ मी निज वस्तू पाही ॥ समा
 धि होऊ निराही ॥ भजत त्पर अर्जुना ॥ १५ ॥ ॥ अष्टांग ॥ ॥ एवं चित्त ऐसें
 योजुनी विन्यासे ॥ मन हाती तैसें आकळावे ॥ १ ॥ मोक्षा अधिकारी होय निर्विका
 री ॥ शांति देवी वरी श्री कृष्णाची ॥ २ ॥ तुका ह्मणे येथें संशयीं अनाथ ॥ पडती त्या
 पंथ लावी देव ॥ ३ ॥ १५ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ नात्यश्नतस्तु योगोऽस्ति न चैका
 तमनश्नतः ॥ न चातिस्वप्नशीलस्य जाग्रतो नैव चार्जुन ॥ १६ ॥ ॥ स
 म० ॥ ॥ न योग बहु स्वातां हीन एकाग्रत्व लंघनी ॥ न बहु निजतां नित्य जाग
 तां हीन अर्जुना ॥ १६ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ केवळ उपवाशा ला योगन को आणि
 फार खात्याला ॥ जागे फार निजे ही कों ते या योग पार खात्याला ॥ १६ ॥ ॥ दो
 हरा ॥ ॥ जोग लहे न हि बहु भके न हि विन खाये मीत ॥ सोवते हि सोवे न हिं अ

तिजागतनहिनीत ॥१६॥ ॥ओवी॥ ॥सदांमनरुसाभसतां॥नयेबहु
 खातां॥उपोषणनकरितां॥नजागतांअर्जुना॥१६॥ ॥अभंग॥ ॥न
 केयोगऐसाखावेंबहुतैसा॥लंघनेंभरवंसाजायसारा॥१॥बहुशोंपपेणेंयोगा
 चीलसणे॥नव्हीतीकींजागरणेंचिरजेथें॥२॥अर्जुनातूंजाणयोगाचेंप्रमाण॥
 अंतरींचीरवूणआहीसांगों॥३॥तुकाहणेदेवोरुपाकूपाहावो॥योगाचावोरु
 वोआतुवडी॥४॥१६॥ ॥श्लोक॥ ॥युक्ताहारविहारस्ययुक्तचेष्ट
 स्यकर्मसु॥युक्तस्वप्नावबोधस्ययोगोभवतिदुःखहा॥१७॥ ॥स
 म॥ ॥विहारआहारचेष्टाकर्मनिद्राप्रबोधही॥युक्तज्याचीतयासाधेयो
 गजोदुःखनाशक॥१७॥ ॥आर्या॥ ॥आहारविहारनियतकरितो
 कर्महिनेमिल्याचेष्टा॥फारनजागेननिजेयोगतयासौख्यदेकुरुश्रेष्ठा॥१७॥
 ॥दोहरा॥ ॥जुगतआहारविहारजोकरमजोगपुनिहोय॥जाग
 तसोवतजुगतसोंसोडारतदुखधोय॥१७॥ ॥ओवी॥ ॥अतिआहा
 रनसावा॥कर्मबोधअसावा॥बुध्तिवंतेंसाधावा॥योगदुःखनाशक॥१७॥

गी०

॥अभंग॥ ॥युक्तीनेंवागिजेसिणनआणिजे॥आहारूघेइजेस्वल्युतैसा
 ॥१॥चेष्टाकर्मसूत्रेंयुक्तीचीपवित्रें॥जाणिजेस्वतंत्रेजाणतेनी॥२॥निद्राकिंवाजा
 गायेथेंमहाभागा॥युक्तीशुद्धगंगापाहिजेगा॥३॥तयासींहादुःखनासोनीदेस्ख
 ॥तोयोगुपेंचोखतुकयालासे॥४॥१७॥ ॥श्लोक॥ ॥यदाविनियतंचित्त
 मात्मन्येवावतिष्ठते॥निस्पृहःसर्वकामेभ्योयुक्तइत्कच्यतेतदा॥१८॥
 ॥सम॥ ॥आत्मस्वरूपींचित्तराहेजेव्हांनियोजिलें॥सर्वकामस्पृहाभून्यह
 णावासिथ्यतेधवा॥१८॥ ॥आर्या॥ ॥जेव्हांब्रह्मीचवसेज्याचेंनियमित
 सदैवअंतरतो॥निस्पृहकामीतेव्हांयुक्तहणावाकरवानअंतरतो॥१८॥
 ॥दोहरा॥ ॥जबनिजचित्तकोरोकिंकराखेआतमभांह॥तजेसबेजोकाम
 नासोजोगीनरनाह॥१८॥ ॥ओवी॥ ॥युक्तआहारस्वल्प॥कर्मचेष्टा
 करीअल्प॥सुषुप्तीअसेनेमस्त॥सिथ्यतेव्हांखरा॥१८॥ ॥अभंग॥
 ॥आत्मरूपींचित्तरमेसदोदित॥निस्पृहसंतुष्टरुपाघन॥१॥कामहोयभू
 न्यगतीतेअनन्य॥पाहातांअमान्यनहोंआही॥२॥सिथ्यऐसेंत्यातेंहणावेंस

अ०
६

वीथी ॥ ऐसे रमानाथे वर्णिलें ॥ ३ ॥ ध्यान कै संकीर्तने श्री श्री घेइ जे ॥ तुका ह्यणे
माझे हीत ऐका ॥ ४ ॥ १८ ॥ ॥ श्लोक ॥ यथा दीपो निवातस्थो नैव
ते सोपमा स्मृता ॥ योगिनो यतचित्तस्य युंजतो योगमात्मनः ॥ १९ ॥

॥ सम ॥ ॥ निवातसदनी दीपनहाले उपमा असी ॥ चित्तासयोगिया
च्या जो स्वात्मयोगासियोजितो ॥ १९ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ जो आत्मयोगयो
जी जितमन ज्याचा हिकामरिपु मेला ॥ तो सद्योगी पावे सुस्थिर निवात दीप उप
मेला ॥ १९ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ जै सो दीप समिरबिन रहे जो तटहराय ॥ जो
गी निश्चळ चित्त सों उपमा है या भाय ॥ १९ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ चित्तने मि
लें असे ॥ केवळ आत्माचि दिसे ॥ निवातसदनी दीप असे ॥ तैसी उपयोगी या
सी ॥ १९ ॥ ॥ असंग ॥ ॥ निवातसदनी दीप उपमेनी ॥ चंचळ आस
नां होऊं नये ॥ १ ॥ योगियाचें चित्त मिळे ऐकामात ॥ मजला हे मातयेक विध ॥ २ ॥
किंवा पतीव्रता आलिंगीत कांता ॥ वियोगाची वार्ता सहज राहे ॥ ३ ॥ तुका ह्यणे
घनवृष्टि धरासन ॥ तैसे योगी मन स्थिरावले ॥ ४ ॥ १९ ॥ ॥ श्लोक ॥ य

त्रोपरमते चित्तं निरुद्धं योगसेवया ॥ यत्र चैवात्मनात्मानं पश्यन्नात्म
नितुष्यति ॥ २० ॥ ॥ सम ॥ ॥ जेथें उपरमे चित्तयोग मार्गे निरोधि
लें ॥ जेथें चित्तें आत्मयातें पाहे तोषेत यांत चि ॥ २० ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ जे
थें उपरम पावियोग निरुद्ध मन निज करवें पुष्ट ॥ जेथें आपण आपणां पाहुनि अ
पुल्याचठांइ संतुष्ट ॥ २० ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ जोगी सेवत जोगक्रां चित्त
जहां टहराय ॥ निरखत आत्मकोंत हारहत सदां सुखताय ॥ २० ॥ ॥ ओवी
॥ ॥ चित्तने मिलें असे ॥ आत्मा केवळ दिसे ॥ जेथें आत्मा वसे ॥ संतोष पा
हे ॥ २० ॥ ॥ असंग ॥ ॥ जेथें उपरमे चित्तयोग प्रेमें ॥ सहज देह धर्मे सां
डवला ॥ १ ॥ योगाचिया पंथें निरोधी सर्वार्थ ॥ उ संत पै जेथ विरामले ॥ २ ॥ जेथें आ
त्मा मिळे चित्तानंद मेळे ॥ अखंडित रवेळे निरामयी ॥ ३ ॥ पाहा तोषट्पद जें विअर
विंद ॥ तुका ह्यणे नाद मुरे ठायी ॥ ४ ॥ २० ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ सुखमात्यंति
कं यत्तद्बुद्ध्या ह्यमतींद्रियम् ॥ वेत्तियत्र न चैवायं स्थितश्चलतितत्त्वतः ॥
२१ ॥ ॥ सम ॥ ॥ तेथें अनंत सुख जें बुद्ध्या ह्य अतींद्रिय ॥ जाणेत्या

तें मग न हात त्वापासूनियांचळे ॥२१॥ ॥आर्या॥ ॥बुद्धिग्राह्य अतींद्रि
य आत्यंतिक सौख्य जें तया जाणें ॥ जेथें सुस्थिर होता तत्वापासून न होत से जाणें
॥२१॥ ॥दोहरा॥ ॥जो सुख बिंदिय न तें परें बहु त बुद्धि करलेत ॥ वा सुख
कों जाने सबें ताप लेहें नीत ॥२१॥ ॥ओवी॥ ॥अति सुख जें अनुभवें
करुनी ॥ इंद्रियां अगोचर बुद्धि ज्ञानें जाणोनी ॥ जो स्थिर दृढ आपुले मनी ॥ तो न
चळे काहीं निश्चित ॥२१॥ ॥अभंग॥ ॥नसे अंत त्यास अनंत ह्यणा
वें ॥ सुखानें मिळावें ऐसे ठायीं ॥१॥ बुद्धि दृढ धरी तैशी च इंद्रियें ॥ दमी योग रा
य योग्यांचा तो ॥२॥ जाणेत्या तें मगतो हा करितां कर्म ॥ वृत्ती स जो धर्म चळों नेदी
॥३॥ पाउलें पोथी कजैसी उपेक्षिना ॥ तुका ह्यणे मना धरुनि वागे ॥४॥ २१॥
॥श्लोक॥ ॥यं लब्धाचा परं लाभं मन्यते नाधिकं ततः ॥ यस्मिन् स्थि
तो न दुःखेन गुरुणाऽपि विचाल्यते ॥२२॥ ॥सम०॥ ॥नमानी ला
भ अधिक त्या सुखाहुन आणखी ॥ न चळे थोर दुःखें ही पावतां ज्या सुखाची स्थिती ॥
२२॥ ॥आर्या॥ ॥ज्या लाभानें पाउनि लाभ नमानी दुजा अधिक मगतो

॥जेथें स्थिर मन करितां मोठ्या दुःखें हितो न डग मगतो ॥२२॥ ॥दोहरा॥
॥ज्या पाये लाभ न अधिक ओर जानरे मीत ॥ थिरता गहि डोले न हि बहु दुःख पाये
चित्त ॥२२॥ ॥ओवी॥ ॥या परता आणी कनाहीं ॥ त्याहुन अधिक न मा
नी काहीं ॥ राहुन सुखाचे वाहीं ॥ अत्यंत दुःखें न चळे ॥२२॥ ॥अभंग॥
नमानी तो लाभ आणी कत्याहुन ॥ जीवास समाधान आखंडीत ॥१॥ ज्या सुखाची
गती हातास आलिया ॥ मग कष्ट जाळीयाने घे जीवीं ॥२॥ आधिव्याधि रोग राज
शोभ जाला ॥ तुका ह्यणे त्याला आठवेना ॥३॥ २२॥ ॥श्लोक॥ ॥तं वि
द्यादुःखसंयोगवियोगं योगसंज्ञितम् ॥ स निश्चयेन योक्तव्यो योगो नि
र्विण्णचेतसा ॥२३॥ ॥सम०॥ ॥दुःखसंयोग वृत्तीचा तद्वियोगांत
आयता ॥ चित्तालयोग तो यत्ने साधावा दृढ निश्चये ॥२३॥ ॥आर्या॥
॥दुःखाचालेशान से ज्यांत हितो योग पांडवा जाण ॥ सुविरक्तें योजावा निःसंशय
हा वियोग निर्विण्ण ॥२३॥ ॥दोहरा॥ ॥दुःख दुःखे संजोग कों मानले तवि
योग ॥ निश्चय करि कें जोग करेता कृंकृत जु जोग ॥२३॥ ॥ओवी॥

जेथेंदुःखसंबंधनाहीं॥ तोचियोगजाणावानिश्चितपाहीं॥ वैराग्ययुक्तअंतः
 करणकरुनिराहीं॥ योगाभ्यासी॥२३॥ ॥अभंग॥ ॥दुःखसंयो
 गाचीधुळिआंगानलागे॥ नभजैसैंउबगेवज्रघायें॥१॥ बुद्धीयांगीकेशीपाण्या
 तमासोळी॥ मगतळमळीपार्थीकोण॥२॥ चित्तआत्मरूपीराहेसार्वकाळ॥ ऐ
 साप्रेलेंबळस्विकारीतूं॥३॥ निश्चयसहृष्टऐसाचसाधावा॥ तुकाहणेंदावाय
 मनकरी॥४॥२३॥ ॥श्लोक॥ ॥संकल्पप्रभवान्कामास्त्यक्त्वा स
 र्वानशेषतः॥ मनसैवेन्द्रियग्रामं विनियम्य समंततः॥२४॥ ॥सम०
 ॥ ॥संकल्पकरितांजालेकामतेसर्वटाकुनी॥ मनेंचिइंद्रियग्रामदंडू
 निसकळास्थळी॥२४॥ ॥आर्या॥ ॥संकल्पेंजेउठतीपार्थितिसर्वका
 मसांडावें॥ सर्वत्रइंद्रियाचाचित्तेगणदमुनियोगमांडावे॥२४॥ ॥दोह
 रा॥ ॥संकल्पनजोकामनातिहेतुजेचित्तचाय॥ मनसोरोकेविंद्रियनजोग
 करेयाभाय॥२४॥ ॥ओवी॥ ॥संकल्पमात्रेंचिजाले॥ कामतेसर्व
 टाकिले॥ मनेंद्रियग्रामधरिले॥ दंडूनियांसर्वत्र॥२४॥ ॥अभंग॥

॥संकल्पकरितांकामातेंत्यागुनी॥ शुचीअनुष्ठानींसर्वत्यागे॥१॥ मनस्वीरेवे
 क्तोविषयद्वारींरवळ॥ कर्णग्रामबळभंजीलुंदें॥२॥ सर्वांठाईंदंडमनाहाविंदि
 ल्हा॥ किंल्हावाबैसलारामजपी॥३॥ तुकाहणेंगोष्टीफुकटनसाधे॥ विरळा
 कोटिमध्येंयोगीरावां॥४॥२४॥ ॥श्लोक॥ ॥वानैःवानैरुपरमेदु
 ल्याधृतिगृहीतया॥ आत्मसंस्थं मनः कृत्वा न किंचिदपि चिंतयेत्॥२५॥
 ॥सम०॥ ॥धारणायुक्तबुद्धीनेंक्वावेंस्थीरहळूहळू॥ योजूनिचि
 त्तिचिन्मात्रीकाहींचिंतूनयेमग॥२५॥ ॥आर्या॥ ॥धैर्येवळउनिम
 तिलाहळूहळूउपरतीसजिंकावें॥ ब्रह्मींस्थिरमनकरुनींकाहींभगपांडवान
 चिंतावें॥२५॥ ॥दोहरा॥ ॥धीरजधरीओरबुद्धिकरेरहेहरेसब
 त्याग॥ कळुकरेनहिकामनाआतमसोंअनुराग॥२५॥ ॥ओवी॥
 ॥बुद्धिकरुनिधारणेने॥ हळूहळूस्थीरकरीमन॥ चिन्मात्रींयोजीचिन्ता
 लागुन॥ मगकाहीचिंतूनये॥१॥ ॥अभंग॥ ॥हेधारणायुक्ती
 गुरुमुखेंसाधी॥ सहजसमाधीप्राप्तहोय॥१॥ नहेगाढमूढलोकंरंजवणें॥

तटस्थतायेणेंदेहावरी॥२॥ ताटस्थतेनामसमाधीबोलती॥ उघडफजि
 तीजनामध्ये॥३॥ येथेस्वरुपांतप्रवेशाहकुहाकू॥ स्थिरमनमेकूचिन्मात्रींच
 ॥४॥ काहींनचिंतावेमगपेठाजाल्या॥ तुकाह्मणेआल्यानिहीलोक॥५॥ २५
 ॥ ॥श्लोक॥ ॥यतोयतोनिश्चरतिमनश्चंचलमस्थिरम्॥ त
 तस्ततो नियम्येतदात्मन्येव वशंनयेत्॥२६॥ ॥सम०॥ ॥ज्या
 ज्यापदार्थीनिघतेमनचंचलअस्थिर॥ तेथेंतेथेंचिआत्माहाकरावेवशात्यां
 ततें॥२६॥ ॥आर्या॥ ॥चंचळमनअस्थिरहेंज्याज्याविषयाकडे
 चिबाधावे॥ त्यात्यापासुनिआणुनिसूजेहृदयीहकूचबांधावे॥२६॥
 ॥दोहरा॥ ॥मनचंचलजितजितचलेंताकोंरारेवें॥ करिसंजमनि
 तआतमासाजेताकोठोक॥२६॥ ॥ओवी॥ ॥मनचंचलनाहींस्थि
 र॥ धांवेसैराटनधरीधीर॥ तयाआवरोनिविचार॥ राहेंआत्मतलीं॥२६॥
 ॥अभंग॥ ॥ज्याज्यापैपदार्थीचिंताचेंचळण॥ निघेतेथेंज्ञान
 श्रुधठेवीं॥१॥ मनहेंचंचळअस्थिरपांडवा॥ याचानित्यदावापरमार्थी॥२॥

ह्मणोनिजेपाहेतेथेंआसालावी॥ वशलेंवळवीमनोवृत्ती॥३॥ त्यांतचिअसतांविसर
 लेंपुरे॥ करावेजगेरेंतुकाह्मणे॥४॥ ॥श्लोक॥ ॥प्रज्ञांतमनसंदेनंयोगि
 नंस्वरुमुत्तमम्॥ उपैतिज्ञांतरजसंब्रह्मभूतमकल्मषम्॥२७॥ ॥सम०॥
 ॥ ॥ऐशाप्रज्ञांतचिंतानेंयोग्यातेंस्वरुउत्तम॥ साधेरजतमातीतब्रह्मरूपअक
 र्मक॥२७॥ ॥आर्या॥ ॥ज्ञांतात्मानिष्ठापब्रह्मीकाहींअसेनअंतरज्या॥
 उत्तमस्वरुवरितेंत्याजोहायोगीअखंडज्ञांतरजा॥२७॥ ॥दोहरा॥
 ॥जाकेमनमेशांविहैपापरहितजोहोय॥ मगनजुब्रह्मानंदकोंताजोगीकोहोय॥२७॥
 ॥ओवी॥ ॥अंतःकरणज्याचेंज्ञांत॥ त्यायोगियास्वरुअत्यंत॥ रजो
 गुणेंब्रह्मभूत॥ ऐशियाप्रज्ञांती॥२७॥ ॥अभंग॥ ॥ऐसेयाचित्ता
 तेंप्रज्ञांतदशोक॥ योग्यमासेमलास्वरुपार्थी॥१॥ साधेरजतमाअतीतब्रह्मता॥
 रूपअकर्मतलुकाह्मणे॥२॥२७॥ ॥श्लोक॥ ॥युंजन्नेवंसदा
 स्मानंयोगीविगतकल्मषं॥ सखेनब्रह्मसंस्पर्शमत्यंतंस्वरुमश्नुते॥२८॥
 ॥सम०॥ ॥योजीऐसासदाचित्तयोगीज्यामनवासना॥ ब्रह्मस्पर्श

अनायासे अत्यंत सुख भोगितो ॥२८॥ ॥आर्या॥ ॥एवं संतत योगीयो
जीनिष्ठा पजो मनायास ॥ ब्रह्मस्पर्श सुखाते पावे अत्यंत तो अनायास ॥२८॥

॥दोहरा॥ ॥जो जोगी इह बिधिकरे जोग पाप को त्याग ॥ सहज ब्रह्म को सु
ख लहे रहे आप अनुराग ॥२८॥ ॥ओवी॥ ॥सदा आत्म चिंतन करिती ॥

योगी कि लब्धि जे जीती तत्वता ॥ करे चि ब्रह्म सायुज्यता ॥ अनंत सुख पावतो ॥२८॥
॥अमंग॥ ॥चित्त सदा योजी जैसा कामी बंधु ॥ किंवा लस व्याधु धरी

वनी ॥१॥ योगी तो पांडवा दुर्जन वासना ॥ माये वीणतान्हा सुखानेणे ॥२॥ ब्रह्मस्प
र्श निवेसाया सेवे चला ॥ अत्यंत सुखाला भोक्ता तोची ॥३॥ इतर तिसो में न के संपाद

णी ॥ तुकाते काहाणी ऐके चिना ॥४॥२८॥ ॥श्लोक॥ ॥सर्व भूत स्थ
मात्मानं सर्व भूतानि चात्मनि ॥ ईक्षते योगयुक्तात्मा सर्वत्र समदर्शनः ॥२९॥

॥सम०॥ ॥सर्व भूतां मध्ये आत्मा भूते ती आत्मया मध्ये ॥ नित्य यो
गी चित्त असे तो पाहे समदर्शनी ॥२९॥ ॥आर्या॥ ॥आत्म्या मार्जा भूते

पाहे भूतांत आत्मया समहा ॥ दृढ योगयुक्त आत्मा जाचा तो पाहणार जग समहो ॥२९॥

॥दोहरा॥ ॥मोही लखे सब ठौर जो सब को मोही मां हि ॥ मोको देखत
सो सदां सो हूं देखत तां हि ॥२९॥ ॥ओवी॥ ॥आत्म त्वें सर्व भूते देखें ॥

सर्वात्मा आपण को तुकें ॥ योगयुक्त आत्मा देखे ॥ सर्वत्र समान तथा ॥२९॥ ॥अ
मंग॥ ॥सर्व भूतां मध्ये आत्मा असे येक ॥ भूते सकलिक आत्मयांत ॥१॥ नित्य

योगी चित्त ऐसा ठे बिजरी ॥ सर्व नेत्र द्वारी सम दृशी ॥२॥ योगन के तरी ऐसा मार्ग चाले
॥ येणे योगे फोलन के साधू ॥३॥ तुका ह्मणे लुण्णा येक नवल सांगे ॥ तो श्लोक प्रसंगे ऐ

की जे हो ॥४॥२९॥ ॥श्लोक॥ ॥यो मां पश्यति सर्वत्र सर्वं च मयि प
श्यति ॥ तस्याहं न प्रणश्यामि स च मे न प्रणश्यति ॥३०॥ ॥सम०॥

॥माते सर्वत्र जो पाहे पाहे सर्व मंद तरी ॥ मी त्याचा त्यास सोडी ना तो माझा सोडि ना म
ला ॥३०॥ ॥आर्या॥ ॥पाहे सर्वत्र मला माझ्या ठाई हि सर्व लोकांस ॥ मा

झा त्यासीं मज सी त्याचा न विनाश एक एकास ॥३०॥ ॥दोहरा॥ ॥व्यापक
हो सब जीव में मोको सब कोय ॥ कैसे हूं कित हूं रहे ताको मा मे जोय ॥३०॥ ॥ओ

वी॥ ॥मज सर्वा ठायीं वोळखे ॥ मी सर्वत्र त्यास देखे ॥ माझे निमित्ते करे ॥ मी

त्याचातोमाझापें॥३०॥ ॥अभंग॥ ॥मानेंसर्वत्रांतजोपाहेअर्जुना॥ज
गाचीभावनानदिसेजया॥१॥मजआंतविश्वघेतुंहाअन्वयो॥व्यतिरेकेंसेव्योयोग
चीतो॥२॥सोडिनामीमगत्याचात्यासजाल्या॥सृष्टिप्रलयगत्यारसानकीं॥३॥न
हिमजमगसोडानासहसा॥तुकाहणेंकेंसालाभचिहा॥४॥३०॥ ॥श्लोक॥
॥सर्वभूतस्थितंयोमांभजत्येकत्वमास्थितः॥सर्वथावर्तमानोऽ
पिसयोगीमयिवर्तते॥३१॥ ॥सम०॥ ॥सर्वभूतस्थत्यामातेंभजेध
रुनियेकता॥मजमध्येचतोयोगीप्रपंचीजरिसर्वथा॥३१॥ ॥आर्या॥ ॥स
र्वभूतींमजजोएकलेंभजतपरमउद्योगी॥आसोनीविश्वांतहिमाझाठार्याअसे
चिसद्योगी॥३१॥ ॥दोहरा॥ ॥सबविखेंस्थितजुहोयइकलखेभजेजु
मोहि॥रहेकोनभांतिवहमोंमेबरततजोई॥३१॥ ॥ओवी॥ ॥सर्वभू
तींजोआत्मलेंभजत॥तोसर्वथासंसारीनाहीवर्तत॥मजवेगकेंनाहीहोइजेत॥तो
चिमीअसें॥३१॥ ॥अभंग॥ ॥सर्वभूतस्थत्यामातेंजाणोनियां॥भजे
येकत्वायाभावधरीं॥१॥मजमध्येचितोयोगियाजाणपां॥तेजगर्भाआपावस्तीजे

सी॥२॥जरीतोप्रपंचीसर्वथागुंतला॥तरिसुक्तवालाकायवाणूं॥३॥तुकाहणेंब्र
ह्मलोकीचेरहिवासी॥आलेयाधरेसीसाकारत्वे॥४॥३१॥ ॥श्लोक॥ ॥आ
त्मौपस्थेनसर्वत्रसमंपश्यतियोजुन॥सुखंवायदिबादुःखंसयोगीपरमो
मतः॥३२॥ ॥सम०॥ ॥सर्वभूतींस्वदृष्टातेजोपाहेसमअर्जुना॥सुख
दुःखासहीयोगीतोथोरमजसंमत॥३२॥ ॥आर्या॥ ॥स्वानुभवेसुखदुः
खींज्याचीसर्वत्रदृष्टिसामान्य॥परमश्रेष्ठमहात्मापार्थयोगीनतोकसामान्य॥३२॥
॥दोहरा॥ ॥सबकोंदेखेआपसमसुखदुःखएकेभाय॥सोजोगीस
बनेंबडोमोमेरेहेसमाय॥३२॥ ॥ओवी॥ ॥आपलेंसुखदुःखसर्वत्र
॥जेदेखतीजीवमात्र॥तेयोगीपरमपवित्र॥तेथोरमसंमत॥३२॥ ॥अ
भंग॥ ॥समदृष्टीसर्वभूतें॥जोकांपाहेमद्रूपते॥१॥मजसमानजाणिजे॥
योगीअर्जुनावंदीजे॥२॥देहिंसुखदुःखलागे॥त्याचानिखरनपावेगे॥३॥दे
वहणेंमाझाबोलें॥श्रेष्ठतुकयाकळलें॥४॥३२॥ ॥श्लोक॥ ॥अर्जु
नउवाच॥ ॥योऽयंयोगस्त्वयाप्रोक्तःसाम्येनमधुसूदन॥एतस्याहं

नपश्यामिचंचलत्वास्थितिस्थिराम्॥३३॥ ॥सम०॥ ॥जोयोग
 हाबोलिलासीसाम्येऽश्लोकचतुष्टये॥त्याच्यास्थितीतेंस्थिरमीनदेखेंमधुसूदना
 ॥३३॥ ॥आर्या॥ ॥जोयोगतुवांकथिलासाम्येजेणेघडेसदास्थिरती॥प
 रित्याचंचलतेस्तवत्याचीनदिसेंमलास्थितीस्थिरती॥३३॥ ॥दोहरा॥ ॥जो
 गकसोतुमहमजुमोकोंयेकसधान॥रहेनमोचितचंचलहिजोतुमकियोबरवान॥
 ३३॥ ॥ओवी॥ ॥पार्थहृणयोगसांगीतला॥देवानाहीतोम्यापाहिला॥चं
 चळमनचाला॥निग्रहकेविंधडे॥३३॥ ॥अभंग॥ करांजकीजोडोनियां
 ॥अर्जुनपुसेळणाराया॥१॥आतांयोगबोलीलासी॥साम्येऽश्लोकचतुष्टयासी॥२॥
 स्थिरमीचाच्यास्थिती॥नदेखेहेकोणगती॥३॥सांगमातेंमधुसूदना॥तुकाहृणजेग
 जीवना॥४॥३३॥ ॥श्लोक॥ ॥चंचलं हि मनः कृष्णप्रमाथिवलचदृढ
 म्॥तस्याहंनिग्रहं मन्ये वाग्विरसदुष्करम्॥३४॥ ॥सम०॥
 ॥कींळणाचंचलमनइंद्रियेजेंमथीबळी॥त्यांचानिग्रहवाच्याचीमोटजैसीनबांध
 वे॥३४॥ ॥आर्या॥ ॥चंचळहेमनकृष्णप्रमाथिदृढसबळविषयशुष्क

रसें॥वंचीत्याचेंभासेसाधारणवायुसमानदुष्करसें॥३४॥ ॥दोहरा॥
 मनहैचंचलकृष्णजूबहुशोकदृढजान॥ताकोरोकेंपवनसमहैअतिकठिनसुजान
 ॥३४॥ ॥ओवी॥ ॥मनचंचलबहुकृष्ण॥इंद्रियांहूनबळकटगहन॥वायु
 चेपरिजायघेवोन॥त्यांचानिग्रहदुष्करअसे॥३४॥ ॥अभंग॥ ॥मनहें
 चिळणादेवा॥चंचळवागवीरुभावा॥१॥इंद्रियांतबळोत्तर॥ब्रह्महराअगोचर॥
 २॥यांचानिग्रहवायुची॥मोटाबांधुशक्तिकेंची॥३॥तुकायेनोकाकुलती॥येवढी
 चारावीफजिती॥४॥३४॥ ॥श्लोक॥ ॥श्रीभगवानुवाच॥ ॥असं
 शयं महाबाहो मनो दुर्निग्रहं चलम्॥अभ्यासेनतु कौंतयवैराग्येणचगृ
 ह्यते॥३५॥ ॥सम०॥ ॥खरेंचहेमहाबाहोमनचंचलदुर्जय॥अभ्यासें
 आणिवैराग्यंतहीतेंजिकिजेतसें॥३५॥ ॥आर्या॥ ॥चंचलधरवैनाजे
 निःसंशयमनबहुततापडतें॥पार्थाअभ्यासानेंवैराग्यानेंपरंतुसांपडतें॥३५॥
 ॥दोहरा॥ ॥अर्जुनउत्तमसाचकहिमनचंचलनगहाय॥जोगकियो
 वैराग्यसोनीकंपकरोजाय॥३५॥ ॥ओवी॥ ॥खरेंचिसांगतोअर्जुना

॥ मनचंचळ आवरेना ॥ अभ्यासे वैराग्यें जाणा ॥ जिंकिलें जाते ॥ ३५ ॥ ॥ अ
 भंग ॥ ॥ हास्यमुखें दैत्य ध्वंस ॥ वदेखरेच प्रश्नास ॥ १ ॥ तुवाकेलें धनुर्धरा ॥ महा
 बाहोपार्यवीरा ॥ २ ॥ मनचंचळ दुर्जय ॥ आहे मजला प्रत्यय ॥ ३ ॥ तरि अभ्यास वैरा
 ग्यें ॥ मनवळिजे संतसंगें ॥ ४ ॥ जिंकिले रुजे व्हां मन ॥ तुकाते व्हां समाधान ॥ ५ ॥ ३५
 ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ असंयतात्मनो योगो दुष्प्राप इति मे मतिः ॥ वश्य
 त्मना तु यतता शक्योऽवाप्तुमुपायतः ॥ ३६ ॥ ॥ सम ॥ ॥ माझी हे
 बुद्धि की योगन व्हेजो मननावरे ॥ प्रयत्नशीलें स्ववशें तो पावो सकिजे मनें ॥ ३६ ॥
 ॥ आर्या ॥ ॥ वाटे मम मति लाजो अजितात्मा यासि योग दुष्प्राप ॥ वश्या
 लायल करी पावा या शक्य त्यासि निष्पाप ॥ ३६ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ जिन पक्यो
 न चित्त निज तापें जोगन होय ॥ जिन अपनो मनव सकियो लहत जतन सोई ॥ ३६ ॥
 ॥ ओवी ॥ ॥ ज्याचें अंतःकरण स्थिर नाही ॥ तो दुःखें करू न योगासि नय
 वेकही ॥ ज्यास आत्मा वश्य जाहला नाही ॥ तो उपाव योगासि पावे सत्य ॥ ३६ ॥
 ॥ अभंग ॥ ॥ हेचि बुद्धि किरे ॥ योगनो हे साकारें ॥ १ ॥ मननाटो पेजं वरी

॥ योगसिद्धी न त्यावरी ॥ २ ॥ ह्मणोन प्रयत्नशील नें ॥ वश्य कीजे या साधनें ॥ ३ ॥ य
 लशिळा पुढें किती ॥ मग या दुर्मनाची ख्याती ॥ ४ ॥ वृथा भय इंद्रियांचें ॥ तुक्या वा
 ळावा गुलाचें ॥ ५ ॥ ३६ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ अर्जुन उवाच ॥ ॥ अयतिः श्रद्धयो
 पे तो योगाच्चलितमानसः ॥ अप्राप्य योगसंस्थिं किं गतिं कृष्ण गच्छति
 ॥ ३७ ॥ ॥ सम ॥ ॥ निष्ठा असोनि अळसी मनयोगांतुनी चळे ॥ नमोस
 पावतां कृष्ण जाय कोणे गति प्रति ॥ ३७ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ शिथिल श्रद्धा अस
 तां ज्याचें योगांतुनी हिमनचळतें ॥ पाउनि योगासिद्धि सकोण गती त्यास हें न मजक
 रतें ॥ ३७ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ अजति और श्रद्धा सहित जोग भ्रष्ट पाय ॥
 लहेन सिद्धी जोग की कोन गत हि को जाय ॥ ३७ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ पार्थ ह्म
 णे कृष्ण नाथा ॥ भक्तियुक्त होऊनि प्रयत्न करितां ॥ योगीच कूनि सिद्धी न पावतां ॥
 कोण गती पावे ॥ ३७ ॥ ॥ अभंग ॥ ॥ अर्जुन पुन्हा विनवितो ॥ एकरे केंद्र
 शब्द तो ॥ १ ॥ निष्ठा असोनी अळसें ॥ नाहि केला पूर्ण अभ्यास ॥ २ ॥ पुढें साधनी
 वेसतां ॥ गेलें आयुष्य अनंता ॥ ३ ॥ चळे मन दोही पक्षी ॥ नातो प्रपंच कमळाक्षी

॥४॥ लुणा त्यासी गती कोण ॥ सांगे तुका हणें खुण ॥५॥ ॥श्लोक॥ ॥ क
 चि नो भय विष्णु श्चि त्वा भ्रमि वन दयति ॥ अ प्रतिष्ठो महा बाहो विमूढो
 ब्रह्मणः पथि ॥३८॥ ॥सम०॥ ॥ तो काय उभय भ्रष्ट मेघ चि जें विथी
 गळ ॥ अपक्व पावला मोह ब्रह्म मार्ग मिहा मुजा ॥३८॥ ॥आर्या॥ ॥ जे अ
 प्रतिष्ठ लुणा ब्रह्म पथामा जिमूढ न समाय ॥ हो उनि उभय भ्रष्ट चि त्वा भ्रा परि वि
 रेन की काय ॥३८॥ ॥दोहरा॥ ॥ की धो तुहन व भ्रष्ट है बादर से बिन सा
 य ॥ ता को कलुन आस रोर हे मूढ के भाय ॥३८॥ ॥ओवी॥ ॥ मूढ पणें न
 पावतां ॥ उभय भ्रष्ट तो तबता ॥ या ची गती विचारितां ॥ ना से जें से अ भ्रदि से वि
 तळे ॥३८॥ ॥अभंग॥ ॥ तो काय उभय भ्रष्ट ॥ मेघ थि गळ पें नष्ट ॥१॥
 अपक्वें मोह पावे ॥ ब्रह्म मार्ग नित्या पावे ॥२॥ महा मुज देव राजा ॥ मते आमुचे
 या काजा ॥३॥ तुका हणें हे चमय ॥ वाटे साधकां निश्चय ॥४॥३८॥ ॥श्लो
 क॥ ॥ एत न्ने संशयं लुणा छे तुम हस्य शोषतः ॥ त्वदन्यः संशय स्यास्य
 छे तान ह्युपपद्यते ॥३९॥ ॥सम०॥ ॥ निःशेष या संशया तें लुणा

छे दिसि एकतूं ॥ या संशयाचा संहर्तानि दिसे तुज वांचुनी ॥३९॥ ॥आर्या
 ॥ ॥ यामा द्या संदेहा लुणा तूं ची समर्थ वाराया ॥ तुज वीण संशयाचा छे
 ता कोणी नया दवाराया ॥३९॥ ॥दोहरा॥ ॥ मेरे या संदेह को दूरिक
 रोज गदीस ॥ मेरे या संदेह को कोन करे तवरीस ॥३९॥ ॥ओवी॥
 ॥ पार्थ हणें लुणा ॥ हा संशयो छे देना ॥ तुज वांचूनि दीन जना ॥ नदि से संशय प
 रिहरता ॥३९॥ ॥अभंग॥ ॥ निःशेष या संशया सी ॥ उरो ने दी हे विव
 सी ॥१॥ तूं एक छे दिसी श्री लुणा ॥ आ हे भरव सां सहिष्णा ॥२॥ संहर्तया संश
 याचा ॥ ऐसा प्रताप कोणाचा ॥३॥ गुरु नदि से तुज विण ॥ तुका बाहे आपुली आ
 ण ॥४॥३९॥ ॥श्लोक॥ ॥ श्री भगवानुवाच ॥ ॥ पार्थ नैवेहना मुत्र
 विनाशस्तस्य विद्यते ॥ न हि कल्याणलुक् श्रिदुर्गतिं तात गच्छति ॥४०॥
 ॥सम०॥ ॥ पार्थानयेथें न स्वर्ग त्याचा नाश पडे कधी ॥ कल्याण
 मार्गिया कोण ही बापा जाय न दुर्गती ॥४०॥ ॥आर्या॥ ॥ इह लोकीं प
 र लोकीं नाश तयाचा कधी न सेवापा ॥ सकृत्ताचारे कोणी दुर्गति न पवे तसाचि

संतापा ॥४०॥ ॥दोहरा॥ ॥अर्जुनदोईलोकमंताकोंहोयननास॥भले
 करमजोकरतहेताकोंनहिअधवास ॥४०॥ ॥ओवी॥ ॥देवहृणयोगा
 भ्यासीनाही ॥ऐसेकोणासिधडलेनाही ॥मोसमार्गचालतांकाही ॥दुर्गतीनजाय ॥
 ४०॥ ॥अभंग॥ ॥हर्षेबोलेभगरान ॥वायांनजायसाधन ॥१॥येथेअथ
 वास्वर्गांत ॥बाधात्यासीअपीडित ॥२॥मार्गकल्याणदायक ॥कोणीदीननकंलो
 क ॥३॥बापानजायदुर्गती ॥तुकाहृणयाचीगती ॥४॥४०॥ ॥श्लोक॥
 प्राप्यपुण्यरुताल्लोकानुषित्वाशाश्वतीःसमाः ॥शुचीनांश्रीमतांगेहेयोग
 भ्रष्टोऽभिजायते ॥४१॥ ॥सम०॥ ॥पावोनिपुण्यलोकांतेंवर्षेउमप
 राहुनी ॥शुचीश्रीमंतसदनींतोयोगभ्रष्टजन्मतो ॥४१॥ ॥आर्या॥ ॥जे
 पुण्यवंतत्याच्यालोकींचिरकालभोगुनीइष्ट ॥अथाश्रीमंताच्यासदनींचेजन्मयोग
 विभ्रष्ट ॥४१॥ ॥दोहरा॥ ॥पुण्यवंतलोकलहेरहेबहुतदिनजाय ॥जोग
 भ्रष्टधनवंतशुचीतिनघरजनमेजाय ॥४१॥ ॥ओवी॥ ॥पुण्यश्लोकस्
 र्गवासी ॥वर्षेबहुतस्वर्गासी ॥शेवटींश्रीमंताचेकुशीं ॥जन्मघेणें ॥४१॥

॥अभंग॥ ॥पुण्यलोकांतेंपाउनी ॥राहेअमृतसेऊनी ॥१॥ हर्षेभोगकल्प
 वरी ॥त्याचिसत्तासरांवरी ॥२॥मगइचूफिलिया ॥पावेमृत्युलोकींयेया ॥३॥शु
 चिश्रीमंतघरांत ॥योगभ्रष्टतुकास्त ॥४॥४१॥ ॥श्लोक॥ ॥अथवायो
 गिनामेवकुलेभवतिधीमताम् ॥एतद्धिदुर्लभतरंलोकेजन्मयदीदृशम् ॥
 ४२॥ ॥सम०॥ ॥योगियांचेचअथवाकुळींहोतांभल्याचियां ॥हाजन्मदु
 र्लभबहुयालोकींजोअसेरिती ॥४२॥ ॥आर्या॥ ॥अथवामतिमंता
 च्यायोग्याच्याजन्मघेकुलोत्तंसीं ॥ऐसेंअतिदुर्लभहंयालोकींजन्मजाणसदंशीं ॥
 ४२॥ ॥दोहरा॥ ॥बुद्धिवंतजोगीकुलनआनलेयअबतार ॥जनमलह
 तऐसोधरुनदुर्लभहैनिधारी ॥४२॥ ॥ओवी॥ ॥योगियांचेकुळींजन्मोन
 ॥आपुल्यापुण्यंकरुन ॥लोकीदुर्लभहोउन ॥यालोकीहेरिती ॥४२॥ ॥अभं
 ग॥ ॥किंवायोगियांचेपोटीं ॥योगभ्रष्टपावेहटी ॥१॥अथवाभलेकुळीलो
 क ॥तेथेहोयप्रकाशक ॥२॥जन्मदुर्लभईशाना ॥ऐसालोभत्यासज्जना ॥३॥मा
 तापिताउभयपक्षी ॥तुकावदेदेवसाक्षी ॥४॥४२॥ ॥श्लोक॥ ॥तत्र

य॥४५॥ ॥ओवी॥ ॥ज्ञानप्रयत्नकरी॥पापदोषहोतीदुरी॥भग
जन्मांतरीं॥मुक्तितेपावे॥४५॥ ॥अभंग॥ ॥योगसाधितांप्रयत्ने
॥अलभ्यरलहातीये॥१॥ जयावासनापातकी॥कायानिकीप्रसाकी॥२॥
अनेकजन्मेक्रियमाणा॥सुक्तीराणावरीतो॥३॥तुकाह्मणेहितदिसे॥तरि
अनायासेंएकावे॥४॥४५॥ ॥श्लोक॥ ॥तपस्विभ्योधिकोयो
गीज्ञानिभ्योऽपिमतोऽधिकः॥कर्मिभ्यश्चाधिकोयोगीतस्माद्योगीभवा
र्जुन॥४६॥ ॥सम॥ ॥तापसाह्मनिहीथोरसंमतज्ञानियांदुनी॥
कर्मयोग्याह्मनिहीतस्मात्तूयोगीतूंहोयअर्जुन॥४६॥ ॥आर्या॥ ॥अधिक
तपस्याह्मनिहीयोगीज्ञान्याह्मनिहीमहाबाहो॥आणिअधिककर्मद्विनियास्तबहो
योगितूंमहाबाहो॥४६॥ ॥दोहरा॥ ॥तापसितेंजोगीअधिकग्यानी
हुतेमान॥करमनहुतेअधिकजोगीजोगीहेतूंमान॥४६॥ ॥ओवी॥
॥तपस्वियाह्मनिअधिक॥ज्ञानअसेएक॥ज्ञानाह्मनिकर्मआइक॥योगी
होयतूं॥४६॥ ॥अभंग॥ ॥तपाह्मनीथोर॥योगेश्वरवंदिजे॥१॥

माझामतेह्मणेहरी॥ज्ञान्याशिरींहादिसे॥२॥कर्मयोगाह्मनीश्रेष्ठ॥होतनिष्ठत
स्मातूं॥३॥योगीहोयतूंअर्जुन॥मागेदानतुकया॥४॥४६॥ ॥श्लोक॥ ॥यो
गिनामपिसर्वेषांमद्भुतेनांतरात्मना॥श्रद्धावान्भजतेयोमांसमेयुक्ततमोम
तः॥४७॥ ॥सम॥ ॥स्वरूपनिष्ठचित्तेजोयांसर्वायोगियांमध्ये॥भक्तियो
गेंभजेमातेतोयोगीथोरसंमत॥४७॥ ॥आर्या॥ ॥सर्वायोग्यांमध्येमा
तेमद्भुतमनेंहरोनितम॥श्रद्धावंतभजेजोतोभजअतिमान्यजाणयुक्ततम॥४७॥
॥दोहरा॥ ॥जोगीराखेमननहिंमोमेनिश्चकभाय॥श्रद्धावंतमोको
भजेसोंसबतेअधिकाय॥४७॥ ॥ओवी॥ ॥योगेश्वरामाझारी॥अंतःक
रणठिबीनिधारी॥तोभक्तअवधारी॥तोयोगीभजमानला॥४७॥ ॥अभंग॥
॥स्वरूपीनिष्ठचित्तेजोकां॥लोकलोकांमाझारी॥१॥यासर्वयोगीयांत॥भज
मानततोसांगूं॥२॥भक्तियोगेंमातेभजे॥जोविराजेप्रेमळ॥३॥योगीथोरवंदावा
तो॥तुकादेतोअभय॥४॥४७॥ ॥इतिश्रीमद्भगवद्गीतायांयोगशास्त्रेश्री
कृष्णार्जुनसंवादेअभ्यासयोगोनामषष्ठोऽध्यायः॥६॥ ॥श्लोकवाम

न ॥ ॥ इति टीकासमश्लोकीषष्टाध्यायात्मदीपिका ॥ श्रीपार्थसारथीकर्ताजो
 रामनमनोरथी ॥ ६ ॥ ॥ इति गीतार्थबोधिण्यां श्रीमद्भगवद्गीताटीकायां
 षष्ठोऽध्यायः ॥ ६ ॥ ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥ ॥ ॐ ॥ ॥ ॐ ॥ ॥ ॐ ॥